

A MAGYAR NÉPHADSereg 1956-OS VESZTESÉGE

Az adatbázis összeállításának főbb szempontjai

Az 1956-os forradalom és szabadságharc történetének számos fontos kérdését és apró részletét sikerült tisztázni a történészeknek a levéltári anyagok kutathatóvá válása óta eltelt 15 évben. Mégis sok még a „fehér folt,” az ötven év múltán is megválaszolatlan kérdés. A forradalom és szabadságharc harci cselekményei során életüket vesztett személyek sorsa a kutatás egyik legkevésbé feldogozott területe. Fokozottan igaz ez a fegyveres erők, ezen belül a Magyar Néphadsereg halottaira, akiknek életéről és haláláról újságcikkek, könyvek jelentek meg az előző rendszerben, ám ezek nem hogy oszlatták volna, inkább tovább növelték a homályt. Nem egy katonát közülük az elmúlt rendszer „mártírának”, saját „hősi halottjának” tekintett, ám az érdeklődő olvasó az elhunytak életéről és haláláról csupán sablonos, „pártszerű”, gyakran ugyanazokkal a részletekkel operáló és sokszor érezhetően hamis beszámolókat olvashatott.

A jelen kutatás a honvédség veszteségeinek minél pontosabb összegyűjtésére és feldolgozására irányult. A munkát nehezítette, hogy különösen a sorkatonákra vonatkozóan hiányosak a források, sokszor csak a haláluk helyét, idejét (esetleg okát) rögzítő anyagi bejegyzések vagy honvédségi veszteséglisták szükségszerű felsorolásai maradtak fenn. Ezenkívül nem egy esetben a katonákat polgári foglalkozással vagy foglalkozás feltüntetése nélkül írták be a halotti anyakönyvekbe.¹ Nehéz megkülönböztetni a sorállományúak között a belügyminisztériumhoz sorozott katonákat,² akik sorsa és haláluk körülményei külön feldolgozásra váró terület.

A problémák valójában előre láthatóak voltak, tudtuk azt, hogy csak pillanatfelvételt tudunk készíteni a 2006-ban megismerhető adatok és források alapján, a kutatást nem tekintjük lezártnak. Így inkább csak az elvégzett munka első összefoglalása az, amelyet most közreadunk. Azonban már ez is meglepő újdonságokkal és fontos adalékokkal szolgál mind a katonaság, mind az ország közelmúltjának történelméhez.

Az elvégzett katonai veszteségkutatás a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattárában található személyi anyagokon alapul. Az akták feldolgozásával összegyűjtött adatokat azután az elhunyt katonák Gellért Tibor által összeállított névsorával,³

¹ A KSH 1957-es összegzése is megjegyzi, hogy „az ismeretlen foglalkozásúakon belül feltehetően nagyobb a katonák és BM alkalmazottak aránya”. Az október 23-i és az azt követő eseményekkel kapcsolatos sérülések és halálozások. A Központi Statisztikai Hivatal 1957. május 15-i jelentésének reprint kiadása. *Statisztikai Szemle*, 1990. 10. sz. (a továbbiakban: KSH jelentés, 1957.) 813. o.

² Ezzel a problémával már röviddel a forradalom után is szembesültek a Honvédelmi Minisztériumban. Egy 1957 októberében kelt jelentés szerint „kivizsgáltunk több ügyet, melyek a Határőrség, BM, illetve az ÁVH kötelékébe tartozó személyekre vonatkoztak. A kivizsgálás folyamán derült ki, hogy ezek nem a honvédség hatáskörébe tartoznak, és ügyüket érdemleges intézésre átadtuk a BM Szociális osztályára”. A forrás másolatát közli *Gellért Tibor*: *Adattár II. Hősök, mártírok, áldozatok. Az 1956-os események következtében meghalt katonák*. Készült Dr. Horváth Miklós alezredes, a Katonai Ügyészségek által kirendelt szakértő megbízásából. Budapest, 1997. 135. o.

³ Könyvészeti adatait lásd az előző lábjegyzetben.

Hunyadi Károlynak a fegyveres erők veszteségeiről a Kádár-rendszerben készült kiadványával,⁴ a budapesti és vidéki 1956–1957-es halotti anyakönyvek bejegyzéseivel, a budapesti temetők adataival,⁵ illetve a katonai veszteségek keletkezési körülményeire vonatkozó egyéb könyvészeti forrásokkal és levéltári dokumentumokkal vetettük össze.

A kutatás során összesen közel háromszáz halálesetet vizsgáltunk meg. Közülük húsz esetben a halálozás baleset vagy öngyilkosság miatt következett be.⁶ 15 esetben hiányos adatokkal rendelkezünk ugyan, de a haláleset nagy valószínűséggel a forradalom és szabadságharc harci cselekményeivel kapcsolatban történt, míg 23 esetben még ennél is kevesebb információ áll rendelkezésünkre a halál körülményeiről. 7 elhunyt személy az anyakönyvekben polgári foglalkozással vagy foglalkozás feltüntetése nélkül szerepel, de születési dátumuk, vagy más forrás alapján valószínűsíthető, hogy ők is a katonasághoz tartoztak. Miután a fenti kategóriákban a halálozás körülményeit tekintve nagy a bizonytalanság, ezért az első két csoportot külön táblázatban, míg a második kettőt a táblázatokhoz fűzött lábjegyzetben szerepeltetjük.

Az adatok elemzésénél a 229 fő táblázatba rendezett személyt, valamint a külön táblázatban szereplő 4 fő ismeretlent vesszük alapul. Ezek a halálozások ugyanis szinte bizonyosan a forradalom és szabadságharcra kapcsolatban következtek be.⁷ A katonai veszteségek száma tehát ennél a 233 főnél biztosan magasabb, de információhiány miatt az alábbiakban csupán a több forrással alátámasztott esetek elemzésére szorítkozunk, mivel a tendenciák ezeken is jól lemérhetők.

A katonai veszteségadatok elemzése

Az 1956-os forradalom és szabadságharc vesztesége a Központi Statisztikai Hivatal 1957. év eleji jelentése⁸ és a halotti anyakönyvek alapján nemrégiben elvégzett újabb kutatások⁹ szerint egyaránt mintegy 2700 főre tehető. A veszteségadatok foglalkozások szerinti megoszlásában a két kutatás eredményei eltérnek ugyan egymástól, de a fegyveres erők és a honvédségi veszteség arányszámait tekintetében egyezés tapasztalható. Az elhunytak foglalkozás szerinti megoszlását – az újabb kutatás eredményei alapján – megjelenítő 1. ábráról (lásd a következő oldalon) leolvasható, hogy az összes veszteség 13,9%-a szellemi foglalkozásúak, alkalmazottak kategóriájába tartozott. A halottak

⁴ Hunyadi Károly: A munkás-paraszt hatalom védelmében. A fegyveres erők hősi halottai 1956–1957. Budapest, 1981. (a továbbiakban: Hunyadi)

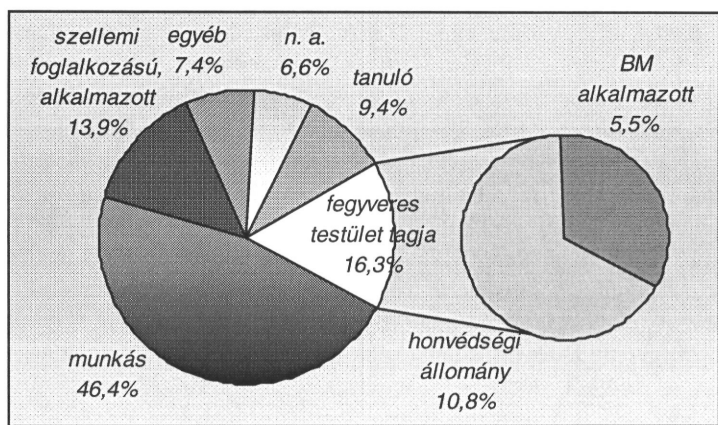
⁵ Jenei Károly: 1956-os budapesti panteon. Az 1956-os forradalom és szabadságharc hősi halottai és áldozatai a főváros temetőiben 1956–57. 1956 Alapítvány, Budapest, 1993.

⁶ Négy fő halálát ugyan baleset okozta, de a helyszín közelében egy szovjet páncélos tartózkodott. Nem találtunk ugyanakkor egyértelmű bizonyítékot arra, hogy a balesetet a helyszínen tartózkodó páncélos idézte elő, így ezeket a személyeket ebben a kategóriában szerepeltetjük.

⁷ Horváth Miklós korábbi kutatásai szerint a balesetekkel, öngyilkosságokkal együtt vett teljes katonai veszteség 279 fő. Vö. Horváth Miklós: 1956 hadikronikája. Budapest, 2003. (a továbbiakban: Horváth: Hadikronika.) 441. o.

⁸ Könyvészeti adatait lásd a 180. számú lábjegyzetben.

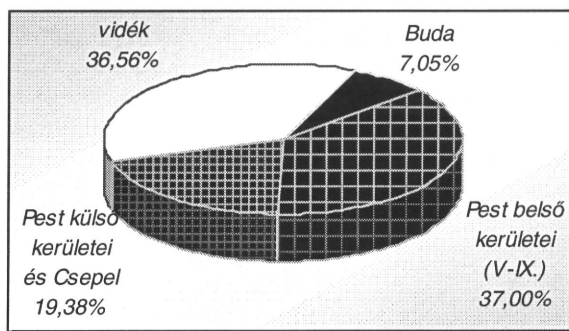
⁹ Az országos veszteségek részletes elemzését lásd Tulipán Éva: Az 1956-os forradalom és szabadságharc során elszenvedett veszteségek vizsgálata In: Horváth Miklós–Tulipán Éva: In memoriam 1956. Budapest, 2006. (a továbbiakban: In memoriam) 55–71. o.

1. ábra. Az országos veszteség foglalkozások szerinti megoszlása

7,4%-a volt földműves, nyugdíjas és számos más, viszonylag alacsonyan reprezentált foglalkozást gyakorló személy, míg 6,6%-uk foglalkozását nem ismerjük. Az áldozatok csaknem felét (46,4%) munkások teszik ki. A második legnagyobb arány a fegyveres testületek tagjaié: 16,3%, amely alig valamivel haladja meg a KSH-jelentésben szereplő 15,9%-ot.

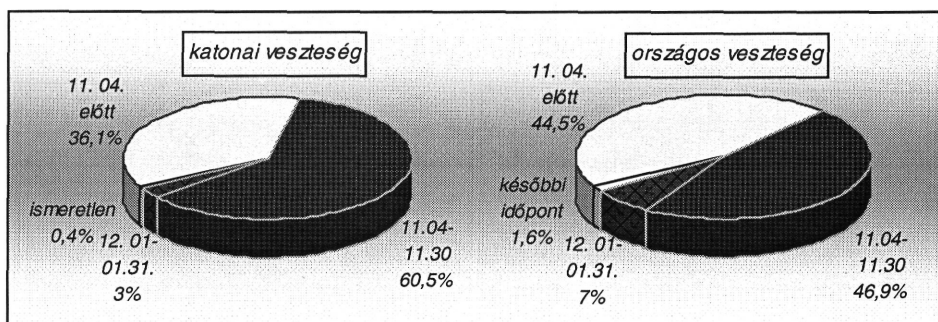
A két kutatás megegyező adatai szerint a fegyveres testületek veszteségén belül a honvédségi állomány – BM dolgozók megoszlása $\frac{2}{3}$ – $\frac{1}{3}$ -os arányt mutat.

2. ábra. A halálozások területi megoszlása

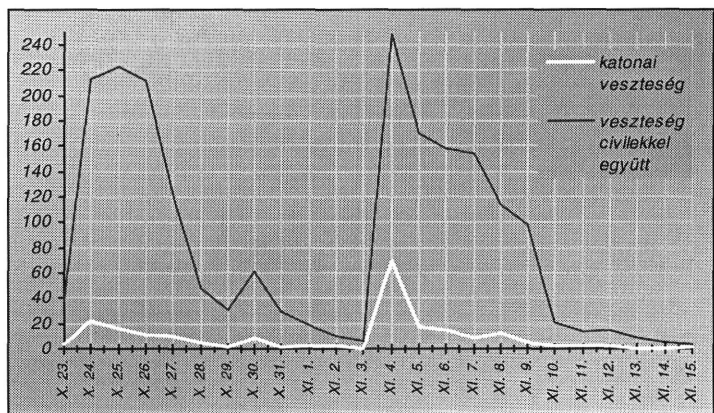
A forradalom és szabadságharc során a honvédség állományában bekövetkezett halálozásokat időben és térben egyaránt nagy szórást jellemzi. A halálozások területi megoszlását ábrázoló diagramról (2. ábra) jól látszik, hogy 63,4%-uk Budapesten, túlnyomó többségben a pesti oldalon következett be. A katonai halálozási ráta Pest külső kerületeiben és Budán nagyjából az országos arányokhoz hasonló képet mutat, Pest belső kerületeiben kissé elmarad az országosan közel 46%-os részesedéstől. Vidéken a halálesetek fennmaradó 36,6%-a történt, ami viszont több mint 10%-kal meghaladja az országos

veszteség civilekkel együtt számított vonatkozó értékét (25,7%). A budapesti és vidéki halálózások nagyságrendi különbségéből következik ugyanakkor, hogy a fővárosi adatok jobban befolyásolják az országos tendenciákat is.

3. ábra. Halálózási arányok a forradalom és szabadságharc különböző szakaszaiban

A halálesetek 97%-a október és november hónapokban történt. Ha a kétféle adatsort (összes veszteség-katonai veszteség) a forradalom és szabadságharc időszakaszaira vetítjük (3. ábra) láthatjuk, hogy a katonai veszteségnek az országos veszteségnél jóval kisebb hányada esik a november 4-ét megelőző időszakra. Az elesettek majd 2/3-a pedig egy hónap leforgása alatt, novemberben vesztette életét. A honvédségi állományt ugyanakkor nem érintették a civil lakosság köréből nem kevés áldozatot követelő decemberi sortűzek, ebben a hónapban összesen 5 fő, januárban még ennél is kevesebb, 2 fő vesztette életét. A legtöbb harci cselekmény országosan a forradalom kirobbanásától november közepéig tartó időszakra esik. Ezen az időintervallumon belül – amint azt a 4. ábra szemlélteti – mind a katonai, mind pedig az országos összveszteséget tekintve két nagyobb csúcspont található. A két görbe legmagasabb értékét egyaránt november 4-énél

4. ábra. A katonai és országos halálózások trendjének összehasonlítása (október 23 – november 15.)

veszi fel, az első tetőpont tekintetében ugyanakkor egy nap különbséget tapasztalunk: míg a teljes lakosság októberben a legnagyobb veszteséget 25-én szenvedte el, addig a honvédség állományából 24-én estek el többen. A két csúcspont között az országos veszteség esetében jóval kisebb az eltérés, mint a katonai halálozások tekintetében, ahol a novemberi csúcserték majd 50 fővel magasabb az októberinél, az összes katonai veszteségnek pedig 30%-a ezen az egyetlen napon, november 4-én következett be. A második szovjet támadás kezdetének napján a teljes lakosság veszteségének több mint ¼-ét a katonaság körében elszenvedett veszteség tette ki.

Az említett két csúcserték kivételével a katonai veszteség grafikonja egyetlen napon sem éri el a 20 főt. A 15 főt csak a tetőpontok utáni két napon, október 25-én és november 5-én éri el a veszteség, majd október 26-27-én meghaladja kissé, ám november 6. és 8. kivételével végig 10 fő alatt marad. A két intervenció közötti időszakban egyetlen esemény, október 30-án a Köztársaság téri pártbizottság ostroma okozott enyhe emelkedést, amikor a pártház védői közül három katonatiszt, illetve a téren és annak szűk körzetében, nagy valószínűséggel szintén az ostrom eseményeivel összefüggésben további három katonai személy veszítette életét.

	X. 23.	X. 24.	X. 25.	X. 26.	X. 27.	X. 28.	X. 30.	XI. 4.	XI. 5.	XI. 6.	XI. 7.	XI. 8.	XI. 9.
Budapest	4	22	14	9	6	4	9	20	12	14	7	10	5
Debrecen								4					
Gyál határában								3					
Kecskemét								3					
Székesfehérvár								8					
Tamási								4					
Veszprém								16					
Záhony								5					

5. ábra. Egy helyszínen és egy napon történt legtöbb halálozás

Ha a halálesetek bekövetkeztének tér-idő dimenzióit összevetjük, kirajzolódnak azok a helyszínek, ahol a Magyar Néphadsereg egy adott időpontban a legnagyobb veszteséget szenvedte el. Az 5. ábrán látható, hogy míg az október 24-i 22 haláleset mindegyike Budapesten következett be, addig a november 4-i magas számot az ország különböző pontjain elszenvedett veszteségek együttesen eredményezik.

Közülük Budapest mellett Veszprém és (kisebb mértékben) Székesfehérvár is kiugróan magas veszteséget szenvedett el. A november 4-én több helyszínen bekövetkező halálozások mellett, Budapest esetében az ábrán éppen ellenkező jelenség figyelhető meg: a fővárosban októberben (23–28-ig és 30-án) és novemberben (4-9-ig) is több napon marad tartósan az átlag fölött a veszteség, ez eredményezi végül a budapesti halálozások – már említett – magas arányát az összes katonai veszteségnek belül.

Az összes veszteség majd 40%-át két nap, október 24. és november 4. halálozási értekei adják. Az állomány teljes veszteségének 30%-a pedig egyetlen napon, november 4-én történt. Ezek az arányszámok jóval magasabbak, mint az országos veszteségen belül erre a két, illetve egy napra jutó halálozási arány: az országos veszteségnek mindössze

20%-a történt ezen a két napon, a november 4-i halálozások pedig az egész ország területén elszenvedett veszteség csupán 10,74%-át adják. Érdemes azt is megvizsgálni, milyen tényezők okozzák e két napon a honvédség soraiban tapasztalt kiugróan magas halálozás értékeit.

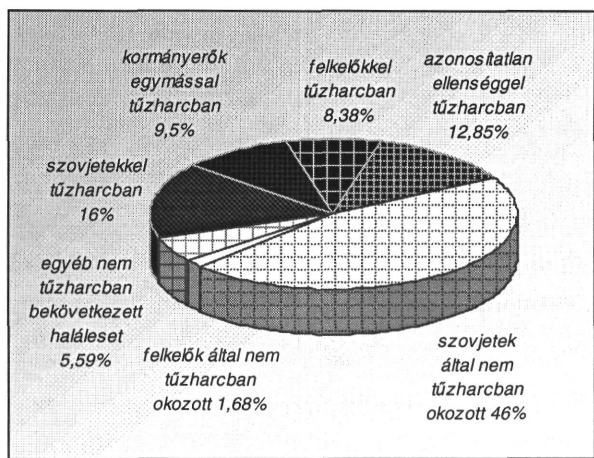
	fő	%
Októberi halálesetek összesen	79	100%
Ebből 10. 24-én történt	22	27,85%
10. 24-i halálesetekből Budapesten történt	22	100%
10. 24-i halálesetekből a Rádiónél történt	11	50%
Novemberi halálesetek összesen	146	100%
Ebből 11. 04-én történt	70	47,95%
11. 04-i halálesetekből Budapesten történt	20	28,57%
11. 04-i halálesetekből szovjetek által okozott	64	91,43%
Összes haláleset közül 10. 24-én és 11. 04-én történt	92	39,48%
Összes haláleset közül 11. 04-én történt	70	30,04%

6. ábra. A legmagasabb napi halálozási értékek és azok okai

A 6. ábráról leolvasható, hogy a két legmagasabb katonai veszteséget mutató nap között lényeges eltérések adódnak. Az októberi halálesetek 28%-a történt október 24-én, míg a novemberiek majd fele (48%) egyetlen napon, november 4-én következett be. Az október 24-i halálozások mindegyike Budapesten, 50%-uk a Rádió épületénél és a környező utcákban történt, a halálesetek másik fele a fővárosban különböző helyeken és okból következett be. Ezzel szemben a november 4-i halálozásoknak csak 29%-a történt a fővárosban, 71%-uk pedig az ország 13 másik településén. Helyszínek tekintetében tehát az októberi csúcspontonál jóval nagyobb eltérés tapasztalható, a halálesetek kiváltó oka szempontjából viszont meglepően egységes a kép: a november 4-én elhunyt összesen 70 katona közül 64 fő (91,43%) életét szovjet fegyverek oltották ki.

A kutatás során, elsősorban a honvédségi személyi anyagok alapján, az esetek valamivel több mint ¾-énél (77%) sikerült a halálozás kiváltó okát – viszonylag nagy biztonsággal – megállapítani. A halálesetek 15%-ánál azonban a sebesülés körülményeiről semmiféle információval nem rendelkezünk, a honvédségi veszteség további 8%-ánál pedig a rendelkezésre álló források alapján nem sikerült megnyugtatóan tisztázni a halál bekövetkeztének körülményeit.

A további elemzésnél azokat az eseteket vesszük figyelembe (ezeket a 7. ábra szemlélteti), amelyeknél rendelkezünk a veszteségek keletkezésének körülményeire vonatkozó információval. Ezek alapján a haláleseteket alapvetően két nagyobb kategóriába sorolhatjuk: tűzharcban (amikor mindkét fél használja a fegyverét), illetve nem tűzharcban bekövetkezett halálesetekre. Ez utóbbi feltételezi, hogy a halálesetet egyoldalú fegyverhasználat idézte elő, amellyel szemben az elszenvedő fél, azaz az elhunyt nem tanúsított fegyveres ellenállást. A kutatás előrehaladtával – számunkra is meglepő módon –, egyre inkább az a kép rajzolódott ki, hogy legalább annyi katona vesztette életét úgy, hogy nem használta fegyverét, mint ahány tűzharcban esett el. Végeredményül azt kaptuk, hogy a honvédségi veszteségek mintegy 47%-át idézte elő fegyveres küzdelemben szerzett sebesülés, míg azok 53%-át tűzharcba nem bocsátkozó katonák halálozása teszi ki.

7. ábra. A halálozások oka

A tűzharcban elhunytaknak azonban csak valamivel több, mint $\frac{1}{6}$ -át (és az összes veszteség 8%-át) adják a felkelőkkel szemben vívott küzdelem áldozatai. Ennél jóval nagyobb arányban részesednek az összveszteségből azok, akik szovjetekkel szemben, vagy szervezetlenség következtében kormányerők között kialakult fegyveres összecsapások során veszítették életüket. Az elhunytak majdnem 13%-ánál csupán annyit sikerült különböző források összevetéséből megállapítani, hogy haláluk tűzharcban következett be. Ebbe a kategóriába soroltuk a Rádió épületében és annak környékén október 23-ról 24-ére virradó éjszaka elhunytakat is, ahol nem lehetett a sebesülés okát minden kétséget kizáróan tisztázni. Tudomásunk van ugyanakkor a különböző kormányerők egymás elleni fellépéséről: a tömeghez szólni kívánó Kovács László őrnagyot egy belső karhatalmista lőtte le a Rádió ablakából. Tudjuk azt is, hogy több alegység, például a Solymosi János alezredes által vezetett piliscsabaiak – a Rádió védőinek agresszív fellépése következtében – a felkelők oldalán kapcsolódtak be az épület ostromába¹⁰. Az egyes esetek, illetve személyes sorsok a mai napig tisztázásra várnak. Annyit azonban megállapíthatunk, hogy a katonai veszteség szóban forgó 12,85%-ának is jelentős, ám jelenleg számszerűen nem meghatározható hányada szinte biztosan nem a felkelők elleni harcban, hanem nagy valószínűséggel a kormányerők egymással vívott küzdelmében keletkezett. Amennyiben ez a feltevés bebizonyosodik és a halálozások körülményei tisztázódnak, úgy ez az arányszám akár 4%-kal is alacsonyabb, a szervezetlenség következtében történő halálozásoké pedig ugyanennyivel magasabb lehet.

Az áldozatok 16%-a a szovjet csapatokkal vívott tűzharcban veszítette életét (ennek nem egész 1%-a történt szervezetlenség miatt). Jóval magasabb azonban az egyoldalú szovjet támadás következtében elesettek száma, amely a katonai veszteség 46%-ára rúg. Így a szovjetektől (tűzharcban vagy egyéb körülmények között) kapott sérülés következtében elhunyt katonák aránya összesen eléri a 62%-ot.

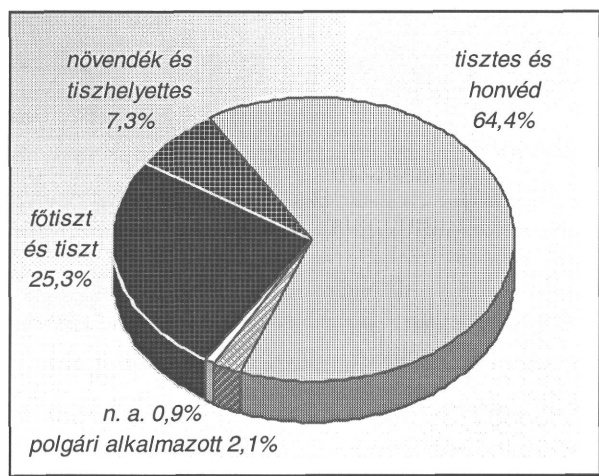
¹⁰ Az ostrom részletes leírását lásd Horváth: Hadikrónika. 64–67. o.

A felkelők utcai támadása során a katonai veszteség mindössze 1,68%-keletkezett, míg egyéb, nem tűzharcban szerzett sebesülés (sortűz, repülőszerencsétlenség, karhatalmi razzia stb.) következtében további 6% veszítette életét.

Szovjetek által okozott haláleset összesen		111	100%
ebből	hősi halott	21	18,92%
	szolgálati halott	30	27,03%
	a kettő együtt	51	45,95%
katonai veszteségen belül hősi halott		84	36,05%
ebből	szovjetek által okozott	21	25%
	Rádiónál	16	19,05%
katonai veszteségen belül szolgálati halott		39	16,74%
ebből	szovjetek által okozott	30	76,92%

8. ábra. A halálozások okainak és minősítéseinek összevetése

Ha a szovjet csapatok által okozott veszteségeket és a halálesetek későbbi minősítéseit összevetjük, meglepő eredményeket kapunk (8. ábra). A szovjetek ellen tűzharcban meghalt vagy az egyoldalú szovjet támadás során lelőtt magyar katonák közel 19%-át hősi halottá, 27%-át pedig szolgálati halottá minősítették a Kádár-rendszerben, összesen tehát a szovjetek által okozott halálozások nem sokkal kevesebb, mint fele (46%-a) lett minősített haláleset. Ha megfordítjuk az összehasonlítást, azt kapjuk, hogy az összesen 84 hősi halottá minősített katona 25%-a szovjet fegyverek által, 19%-a pedig a Rádiónál halt meg. A szolgálati halottá minősítettek között még sokkal magasabb a szovjet csapatok áldozatainak aránya: a 39 honvédségi személyből 30 (77%) ilyen módon lelte halálát.

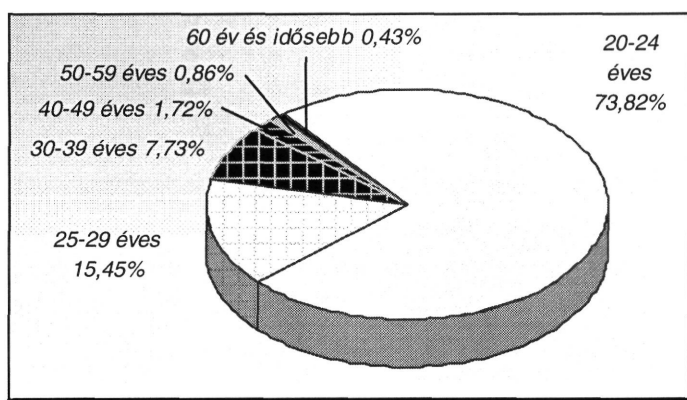

9. ábra. A katonai veszteség rendfokozatok szerinti megoszlása

A halálesetek rendfokozatok szerinti vizsgálatakor – amelyet a 9. ábra szemléltet – azt tapasztaljuk, hogy azok majd $\frac{2}{3}$ -át tisztesek és honvédek, közel $\frac{1}{3}$ -át pedig főtisztek, tisztek, tisztiiskolás növendékek és tiszthelyettesek körében bekövetkezett halálesetek

teszik ki. A főtiszti és tiszti veszteség 44%-a, a sorállomány halálózásának 40%-a a legtöbb honvédségi halálózást követelő két napon, október 24-én és november 4-én történt. Ezenkívül a honvédek és tisztesek soraiban a halálesetek száma október 25-én és november 5–6-án, valamint 8-án is eléri vagy meghaladja a 10 főt. A honvédségi polgári alkalmazottak közül összesen 5 fő (a katonai veszteség 2,1%-a) veszítette életét a forradalom és szabadságharc során, ezen belül található a katonai veszteség 2 női áldozata (a női halálózások így az összes honvédségi haláleset 0,86%-át jelentik).

Természetes, hogy a katonai veszteségek rendfokozatok és korosztályok szerinti megoszlása (10. ábra) igen szoros összefüggéseket mutat. Ennek háttérében elsősorban a sorozott állomány korosztályhoz kötött behívásának gyakorlata áll. A tisztiiskolás növendékek mindegyike és a tiszthelyettesek jó része a honvédekkel és tisztesekkel egy korosztályba esnek, míg a polgári alkalmazottak, a tisztekhez hasonlóan, kevés kivételtől eltekintve a 25 évtől kezdődő kategóriákban vannak jelen. Miután azonban a tisztek és a polgári alkalmazottak között is volt néhány fiatal, a 25 év alatti korosztály részesedése az összes veszteségből meghaladja a honvédektől tiszti iskolásokig terjedő rendfokozatok együttes arányát, és végeredményben az összes katonai veszteség közel $\frac{3}{4}$ -ét (74%) teszi ki. A 24 év felettiek együttes aránya 26,18%, ennek körülbelül 60%-át a 30 év alatti korosztály, 30%-át a 40 év alattiak adják.

10. ábra. A katonai veszteségek korcsoportok szerinti megoszlása

Az ábráról is jól leolvasható tendenciát figyelhetünk tehát meg: ahogyan korban felfelé haladunk, úgy csökken a korosztályok részesedése a katonai veszteségből.

Ezek az arányok merőben különböznek a civilekkel együtt vett országos veszteség százalékos megoszlásától, amelynek csupán 23,46%-át tette ki a 20–24 éves korosztály, és 56,17% volt a 24 év felettiek együttes aránya. Az országos halálesetek jelentős hányadát, 20,37%-át pedig a – katonai veszteségen belül jelen nem lévő – 20 év alatti korosztály soraiban bekövetkezett veszteségek adták. Nem véletlen tehát, hogy a 20–24 éves korosztályban mért országos halálózás közel 32%-át a Magyar Néphadsereg állományán

belül elszenvedett veszteség teszi ki.¹¹ Ez az arány a 25–39 év közötti korosztályok esetében nem éri el a 10%-ot, az idősebbek között pedig csupán 1% körül mozog.

A halálozások száma és tendenciája mellett az újonnan elvégzett kutatás fontos adalékokkal szolgál azok körülményeit illetően is. A felkelők támadásait és az általuk okozott, illetve ellenük folytatott tűzharcban keletkezett halálozásokat már az 1990-et megelőzően napvilágot látott összefoglalók is elemezték, a kutatás ezen a téren nem hozott felszínre új részleteket, ezért ezekre itt nem térünk ki. A tendenciák elemzésénél viszont láthattuk, hogy a katonai halálozások nagy részét nem ez, hanem a kormányerők szervezetlenség miatt bekövetkezett egymás elleni fellépése, valamint a szovjet csapatok támadása okozta. Az alábbiakban ezekből – a jórészt csupán 1990 óta megismerhető – személyes történetekből szeretnénk néhányat felvillantani és a halálesetek bekövetkezésének okát az elesés oka és helyszíne alapján sorra venni.

A kormányerők egymás elleni fellépése során bekövetkezett halálesetek

A kormányerők (és szovjet csapatok) tévedésből egymás ellen elkövetett akciója tudomásunk szerint csak Nyíregyházán, Zalaegerszegen és Budapesten fordult elő.

Nyíregyházán az átvonuló szovjet csapatokkal vívott tűzharcban sebesült meg Csályi Ferenc főhadnagy.

Zalaegerszegen a megyei pártbizottság épületének védelmét biztosító katonák közül néhányan, köztük Telenkó János, az összegyűlt tömeg oszlatása céljából kimentek az épület elé. Figyelmeztető lövéssel próbálták a tüntetőket távozásra bírni, mire a pártbizottság ablakából célzott sortűzet adtak le a tömegre, amelynek következtében az épület előtt tartózkodó Telenkó tizedes halálos sebesülést szenvedett.¹²

A Rádió budapesti székházának ostrománál történt haláleseteket már elemeztük.

Budapest egy másik pontján, a mai Deák téren szenvedett halálos sérülést Rácz Lajos honvéd, aki október 25-én egy olyan alegységben volt, amely az „Engels téri MÁVAUT végállomás” elfoglalását kapta feladatul. A halálának körülményeit kivizsgáló bizottsági jegyzőkönyv szerint a végállomás épületében és a tér több pontján felkelőcsoportok tartózkodtak, ezektől kellett volna megtisztítaniuk a BM Budapesti Főosztály környékét, mialatt – ezt más forrásból tudjuk¹³ – a Főosztály ablakaiból rendőrök lőtték a teret. Tovább bonyolította a helyzetet, hogy – mint a fenti jegyzőkönyvből értesülünk – „a Magyar Ifjúság út sarkán szovjet gépkocsizó csapatok voltak, és azok is tüzeltek az ellenforradalmárokra, meglehetősen nehéz körülmények közül”. Így jutott el a 7 fős alegység tagjaként Rácz Lajos is a végállomás épületéhez, ahol a csoport „oszlopok mögé rejtőzött, mert akkor már 3 oldalról kaptunk tüzet, nem voltunk kellően biztosítva”. A szemtanú beszámolója szerint Rácz Lajos ebben a szervezetlen lövöldözésben sérült meg. A bonyolult helyzetet, a szovjet tankok és magyar rendőrök jelenlétét a haláleset körülmé-

¹¹ A 2006-os kutatási eredményektől függetlenül a 1957-es KSH jelentés is pontosan 32%-ra teszi a katonák arányát a 20–24 éves korosztály veszteségein belül. KSH jelentés, 1957. 805. o.

¹² Horváth: Hadikronika. 155. o.

¹³ Uo. 171. o.

nyeit leíró későbbi beszámolók egyáltalán nem említik, csupán arról számolnak be, hogy „az Engels téren a MÁVAUT végállomásnál tűzharcot folytattak az ellenforradalmárok ellen”, amelyben Rácz honvéd halálosan megsebesült.

A mai Budakeszi úton több alkalommal előfordult, hogy kormányerők különböző alakulatai egymásra lőttek. Október 26-án az akadémia útellenőrző részlegére egy civil ruhás államvédelmi beosztottakat szállító tehergépkocsiról nyitottak tüzet a Petőfi Akadémiánál.¹⁴ Egy nappal később határőrök – miután az jelzésre nem állt meg – rálőttek egy katonákat szállító tehergépkocsira, az utasok közül három fő¹⁵ a helyszínen vagy később a kórházban meghalt.

Az Akadémia utcában az október 25-i Kossuth téri események után nem egészen egy órával, az MDP Központi Vezetősége épületénél alakult ki tűzharc rendőrök, határőrök és katonák között, mert a védők az épület megerősítésére érkező határőröket felkelőknek nézték. A lövöldözésben a 64. hadihajós dandár két matróza halálos sebesülést szenvedett.¹⁶

A Kerepesi út és Fehér út sarkán államvédelmiek (teher)gépkocsiról tüzet nyitottak az utcai járókelőkre. A beosztási helye felé tartó Bocsárdi Oszkár honvédet is találat érte, aki később a kórházban életét veszítette.

Egyoldalú szovjet fegyverhasználat katonák ellen vidéken

A vidéki laktanyákat már november 3-án elkezdték körülzárni a szovjet csapatok, november 4-én pedig nagyobb részükre úgy nyitottak – figyelmeztetés nélkül – tüzet, hogy azok megadták magukat, és nem fogtak fegyvert ellenük.¹⁷ Az alábbiakban azokat helyszíneket vesszük sorra, ahol egyoldalú szovjet fegyverhasználat okozta egy vagy több katona halálát.

A Gyulafirátót mellett lelőtt Bogár János honvéd esetét katonatársa elmondása alapján ismerjük, aki annak szemtanúja volt, és arról az elhunyt szüleinek is beszámolt. Érdekes megfigyelni, hogyan változik a később hősi halottá minősített honvéd halálának leírása forrásról forrásra, beszámolóról beszámolóra. A személyi anyagban található, fenti szemtanú által tett tanúvallomás szerint november első napjaiban az oroszlanói bányász zászlóaljából többen hazafelé indultak. Tehergépkocsival Zirc felé tartottak, amikor Gyulafirátót határában szovjet katonák állították meg és igazoltatni kezdték őket. „Igazoltatás közben Bogár János elővette az igazolványát, belenyúlt a zsebébe, és feltartotta a kezét. Erre egy szovjet tisztas lökött egyet rajta, és szív körüli lövést adott rája, amibe mindjárt nem halt bele, erre Bogár szólt a szovjetnek, hogy ne lője agyon. [...] utána [a szovjet katona] megfogta a vállát és meglökte, hogy menjen le a kocsiról. Amikor a lépcsőn ment lefele, kupán lőtte. Bogár János erre elesett és azonnal meghalt.”

Egy másik tanúvallomásban ugyanez a történet lényegesen tompítva jelenik meg, szovjet katona helyett pedig először egy „szovjet katona ruhába öltözött katona” kezd el

¹⁴ Uo. 190. o.

¹⁵ Jilek Pál hadnagy, Takátsy György hadnagy és Kara Károly honvéd.

¹⁶ In memoriam. Sajtó alatt.

¹⁷ Horváth: Hadikrónika. 435. o.

motozni a honvédeket, majd „szovjet katonaruhába öltözött személy” adja le Bogár Jánosra a halálos lövést. A Somogy megyei kiegészítő parancsnokságnak a halálesetét összefoglaló feljegyzése pedig hivatkozik a gyulafirátóti községi tanácsra, amelynek „értéssítése alapján az egyenruhás személyek az ellenforradalmi csoportnak voltak tagjai, és a szovjet csapatok elleni hisztéria fokozása érdekében öltöztek szovjet katonaruhába”.

A későbbi összefoglalókban és Hunyadi Károlynak a fegyveres erők hősi halottait a Kádár-rendszer szempontjából számba vevő könyvében a történet már – 1990 előtti – végleges formájában szerepel: „Bogár János több társával együtt egy vállalati gépkocsin hazafelé tartott. Gyulafirátót közelébe értek, amikor fegyveres ellenforradalmárok megállították a gépkocsit, és a fegyvertelen katonákat leparancsolták a gépkocsiról. Igazolni kezdték őket, és eközben az egyik ellenforradalmár Bogár Jánost agyonlőtte.”¹⁸

Gyulafirátóton ugyanezen a napon a szovjetek egy másik honvédet is kivégeztek, akit ismeretlenként jegyeztek be a község halotti anyakönyvébe. Ludmann Sándor nevét Mészáros Gyula helytörténész kutatásaiból ismerjük.¹⁹

A békéscsabai Kovács Zoltán őrnagy halálesetének leírása is változott az idő előrehaladtával. Az elhunyt felettesének 1957 nyarán jegyzőkönyvezett elmondása szerint az őrnagy november 4-én hajnalban szolgálati helyére, a Békés megyei kiegészítő parancsnokságra sietett, de „amikor a kiegészítő parancsnokság kapujába ért, a harcoló szovjet csapatok részéről egy géppuska sorozat érte”. Későbbi összefoglalásokban elmarad a szovjet csapatok szerepére utaló félmondat, a „letisztult” történet pedig már úgy szól, hogy „útközben megtámadták, tűzharcba keveredett az ellenforradalmárokkal, s a túlerővel szemben alulmaradt”.²⁰

Kecskeméten november 4-én a benyomuló szovjet csapatok több katonát és civilt lelőttek vagy megsebesítettek. Feltehetően az őket kalauzoló államvédelmi beosztott tévedése folytán a szovjetek kíméletlenül támadták a bács-kiskun megyei kiegészítő parancsnokság épületét, ahol lelőtték Szöllősi Károly főhadnagyt.²¹

Korom István hadnagyra szintén Kecskeméten, az SZTK épülete mellett²² nyitott tüzet egy szovjet katona. A személyi anyagában található egyik beszámoló szerint a katonatiszt „megsebesülve mellén és tüdején futni próbált, de elesett. Megmotozták, s mivel szolgálati fegyverét nála megtalálták, ennek következtében agyonlőtték”. A beszámoló úgy magyarázza a halálesetét, hogy Korom hadnagy „feltételezhetően félreértés áldozata lett, mivel nagy a valószínűsége, hogy olyan valaki helyett lőtték agyon, aki körözés, illetve szökés alatt állt, és [...] nagyon hasonlított hozzá”.

Gyál határárban szovjet katonák igazoltatás során lelőtték a 12. gépesített lövészezred Budapestről gyalogosan Kecskemét felé tartó három vagy négy katonáját.

¹⁸ Hunyadi 38. o.

¹⁹ Mészáros Gyula: Forradalom és szabadságharc Veszprémben, 1956. Tények, dokumentumok, visszaemlékezések. Veszprém, 2001. 393. o.

²⁰ Hunyadi 137. o.

²¹ HL 56-os gyűjtemény, 2. é. e. 447. o.

²² Orgoványi István–Tóth Ágnes: Bács-Kiskun megye. In: A vidék forradalma, 1956. I. k. (Szerk. Szakolczai Attila és Á. Varga László.) 1956-os Intézet – Budapest Főváros Levéltára, Budapest, 2003. (a továbbiakban: A vidék forradalma I.) 60. o.

Záhonyban öt katona halt meg a laktanya elleni szovjet támadásban, szintén november 4-én. Torjai Gyula főhadnagy ügyeletes hadműveleti tiszti szolgálatban volt, amikor „november 4-én 11.00 órakor a szovjet csapatok tisztoगतó hadművelete során a laktanya ellen indított támadás folytán oly súlyos szilánksérülést kapott, hogy halála azonnal bekövetkezett”. A halálesetet kivizsgáló bizottság jegyzőkönyvében az is olvasható, hogy az elhunyt „mint szolgálatban lévő ügyeletes tiszt halálának bekövetkezéséről egyáltalán nem tehet, és ő személyesen erre okot nem adott”.²³

Tamásiban a laktanya elé érkező két szovjet tank szétlőtte az őrbódét, majd a laktanya udvarára lőtt be géppuskával. A támadásban 4-5 fő életét vesztette.²⁴

Dunaföldváron a 35. légvédelmi tüzérezred technikai állomásán szolgáló katonák hajnalban tankok dübörgésére ébredtek, majd a szovjet páncélosok és a tüzérség löni kezdte a laktanyát, ahova két harckocsi be is tört. A támadásban megsebesült Vetési Imre honvéd, aki a dunapentelei kórházban belehalt sérüléseibe.²⁵

Táborfalván november 4-én hajnalban négy harckocsi tört be a laktanyába, összetiporva kilenc löveget és ugyanannyi gépkocsit, tüzet nyitva a laktanya épületeire, amelyek következtében 1 katona életét vesztette.²⁶

Debrecenben 5 katona halt meg a Kossuth laktanya elleni szovjet támadás következtében.²⁷

Sárbogárdon a szovjet csapatok 3 óra 30 perckor géppuskasorozatot adtak le a gimnáziumra, és az állomás épületére. Utóbbi helyen négy fő meghalt, hárman megsebesültek. Este egy szovjet katona a postánál tüzet nyitott a 2. Gépkocsivezető Iskola járórére, melynek következtében két katona meghalt, egy tiszt megsebesült.²⁸

Székesfehérváron a sóstói repülőtér elfoglalásakor egy lefegyverzett, feltartott kézzel álló katonát, a Vadásztöltény Gyárnál pedig egy sebesült és egy magát megadó katonát lőttek le a szovjetek.²⁹

Szolnokon a szovjet csapatok támadása következtében 2 honvéd halt meg.³⁰

Veszprémben és Pécsen védekeztek a leghatározottabban a nemzetőrök – soraikban katonák is – a szovjet támadás ellen. A veszprémi lokátorállomásnál és a Jutasi úti laktanyában azonban nem tanúsítottak ellenállást az alakulatok. A szovjetek egyik helyszínen mentőautót lőttek szét, a másikon pedig hagyták elvérezni a sérülteket. Veszprémben a támadás következtében összesen 16 katona vesztette életét.³¹

²³ HL 56-os gyűjtemény, 4. ö. e. 413–414. o.

²⁴ *Orgoványi István*: Tolna megye In: A vidék forradalma, 1956. II. k. (Szerk. Szakolczai Attila.) 1956-os Intézet – Budapest Főváros Levéltára, Budapest, 2006. (a továbbiakban: A vidék forradalma II.) 387. o.

²⁵ HL 56-os gyűjtemény, 4. ö. e. 25. o.; *Horváth*: Hadikronika. 436. o.; A vidék forradalma II. 386. o.

²⁶ HL 56-os gyűjtemény, 2. ö. e. 421. o.; *Horváth*: Hadikronika. 437. o.

²⁷ HL 56-os gyűjtemény, 4. ö. e. 142. o.; *Horváth*: Hadikronika. 437. o.

²⁸ HL 56-os gyűjtemény, 3. ö. e. 107. o.; *Horváth*: Hadikronika. 436. o.

²⁹ HL 56-os gyűjtemény, 3. ö. e. 77–95. o., 4. ö. e. 76. o. Vö. *Horváth*: Hadikronika. 436. o.; *Csurgai Horváth József*: Fejér megye In: A vidék forradalma II. 132. o.

³⁰ HL 56-os gyűjtemény, 4. ö. e. 324. o.; *Horváth*: Hadikronika. 436. o.

³¹ *Horváth*: Hadikronika. 438–439. o.

Egyikük, Urbán László honvéd halálát a honvédség szolgálati eredetű halálesetnek nyilvánította, hozzátartozóinak anyagi helyzetét – mint az a minősített haláleseteknél gyakorlat volt – az arra illetékes bizottság kivizsgálta. A vizsgálatról szóló 1957. június 24-én kelt jelentés érdekes körülményekre derít fényt. Megtudhatjuk, hogy az elhunyt temetésére Karancslapújtón Albert tizedessel együtt került sor, a két elhunytat, mint hősi halottakat egymás mellé temették el, holott ilyen minősítést csak Albert Pál halálesete kapott. A beszámoló szerint „a család politikai magatartása és az egész falu közvéleménye miatt a hősi halottá nyilvánítást mi nem cáfoltuk meg, véleményünk szerint, mivel [sic!] teljesen részletességgel az eseményeket nem ismerjük, s Urbán honv. halálának körülményeit [sic!] bizonyos mértékig szovjet ellenes hangulatra adna lehetőséget, halálának körülményeiről nem világosítottuk fel őket”. Urbán László személyi lapján úgy foglalják össze a halálesetet, hogy miután november 4-én a szovjetek körülzárták a lakatanyát, lefegyverezték az alakulatot, majd „egy harckocsi tévesen tüzet nyitott, nevezett ott megsebesült, mivel orvosi segélyben nem tudták részesíteni, meghalt.”

Tűzharc a szovjet csapatok ellen vidéken

A szovjetek elleni fegyveres ellenállás két olyan helyszínéről tudunk, ahol az intervenciós csapatokkal folytatott tűzharc katonai veszteséggel járt.

Dunapentelére a szovjetek először parlamentereket küldtek a város feladásáról tárgyalni, majd miután a küldöttség üres kézzel tért vissza, november 7-én kora délután megindult az offenzíva. A támadást nyolc repülőgép légicsapása készítette elő, majd a szárazföldi csapatok lőtték a tankokkal körbezárt várost, amelynek védelme négy óra múlva összeomlott. A támadásnak eddig egyetlen honvédségi áldozatáról, egy ismeretlen katonáról tudunk.³²

Székesfehérváron csak a Tiszti Klubnál fogadta (csekély) ellenállás a szovjet csapatokat, de a páncélosok ellen nem sokáig tudták tartani az épületet a kézifegyverekkel védekező katonák,³³ akik közül négyen életüket veszítették.

Egyoldalú szovjet fegyverhasználat katonák ellen Budapesten

A fővárosban már november 4-e előtt is ismerünk egy olyan halálesetet, ahol szovjet katona – valószínűleg félelemből – fegyvert használt egy magyar tiszt ellen. A Kádár-kori értékelés szerint Illés Ferenc százados a Kilián laktanyát megtámadó ellenforradalmi csoporttal folytatott tűzharcban kapott halálos sebesülést. Személyi anyagában azonban a fenti magyarázattal együtt megtalálható az eset egyik szemtanújának attól homlokegyenest eltérő beszámolója is. A jegyzőkönyv szerint október 28-án délután az Üllői úton egy szovjet „páncél gépkocsi kerekét kilőtték, s a benne lévő harcosok a kocsiból kiugráltak, és az egyik, az ellenforradalmárok tüzelése közben a Kilián laktanya körüti oldalán az egyik alagsori szellőző ablakon beugrott. Illés százados ott állt őrségben, és a

³² HL 56-os gyűjtemény, 4. ő. e. 452–453. o.; Horváth: Hadikronika. 438. o.; A vidék forradalma II. 134. o.

³³ A vidék forradalma II. 133 o.. A tanulmány szerzője szerint öten haltak meg a Tiszti Klubnál.

szovjet katona, kinek kezében pisztoly volt megijedt, és rálőtt Illés századosra". A lövés következtében a honvédtiszt azonnal életét veszítette.

A második intervenció alkalmával a főváros több pontján lőttek agyon szovjetek magyar katonákat.

Az anyakönyvi kutatások alapján egy eddig szinte ismeretlen momentumra is fény derült: a VI. kerületi Izabella utca 52. szám alatt november 6-án 4 katonát lőttek agyon. A környéken ebben az időben a szovjet csapatok aktivitása volt jellemző. A nem túl messze lévő Dob utcában szintén ezen a napon két honvédot lőttek le szovjet katonák egy házkutatás alkalmával. Ezek alapján szinte bizonyos, hogy a négy halálesetért szintén a szovjetek tehetők felelőssé.

A Keleti pályaudvar melletti, „Tattersalként” emlegetett épületben két katonát lőttek le a szovjetek november 4-én. Egy harmadik katona, Sendula István holtteste csak november 9-én került elő, amelyet – a személyi anyaga szerint – szovjet csapatok „találtak meg” a Keleti pályaudvar környékén.

A ferihegyi repülőtér egyik nagyobb, építkezésre kiásott gödrében feküdt temetetlenül 1957. január 16-ig Stnyaszni Béla és Tarr László holtteste. A két honvéd november 4-én a benzinraktárt őrizte, amikor az őrszobán lévő társaikat a szovjet csapatok lefegyverezték. A haláleset körülményeiről tájékoztató jegyzőkönyv szerint „a lefegyverző szovjet őrnagy figyelmét felhívták, hogy két katona hiányzik még, kint vannak őrségben. Erre kiment és később visszajött azzal, hogy nincsenek ott, nem találja. Az őrség tagjait nem engedték ki megkeresni” két társukat, hanem még aznap hazaküldték őket.

A X. kerületi Pongrác út 9. szám közelében 3 vagy 4 katonát végeztek ki a szovjetek november 6-án. Eddigi ismereteink szerint 7 civil is szovjet kivégzés áldozata lett.

Szovjetek lőtték le az Árpád-híd pesti hídfőjénél Vida József honvédot november 4-én, a Petőfi Akadémia kertjében Méhes Attila honvédot november 7-én, és Óbudán Márczé János és Schnierer Miklós főhadnagyokat november 9-én.

Budapesten egyébként több haláleset körülményére csak annak helyszíne alapján következtethetünk. Igaz ez például Hamzsa László főhadnagy halálára is, akinek sorsáról csak azért rendelkezünk információval, mert tudjuk, hogy az Országos Légierő- és Légvédelmi Parancsnokságon vesztette életét. Csakúgy, mint Németh László honvéd, akinek viszont előkerült a személyi anyaga, ennek alapján valószínűsíthető, hogy mindkettejüket a szovjet csapatok sebesítették meg halálosan.

Tűzharc a szovjet csapatok ellen Budapesten

Budapesten katonai erők szervezeten csak a Jutadombnál álltak ellen a november 4-i szovjet támadásnak, itt egyelőre nem tudunk magyar veszteségről. Nem szervezett formában viszont a városban több helyen is önként csatlakoztak katonák a szovjetek ellen harcoló csoportokhoz. Mai ismereteink szerint, ez a harc katonai áldozatokat is követelt a VIII–IX. kerület több pontján, a XI. kerületben, a külvárosban a XV–XVIII. kerületekben, Pesterzsébeten, Csepelen és Budafokon.

A Magyar Néphadsereg elesett tagjai között – mint láttuk – számos olyan személy van, akit a Kádár-rendszerben „hősi halottként” tartottak nyilván. Közülük talán a legismertebb személy Sziklai Sándor, történetének meghamisítása pedig a forradalmat követő „hőssé” nyilvánítások talán legvégletesebb példája. Sziklai 1956-ban a Hadtörténeti Múzeum parancsnoka volt, halálát egészen a kilencvenes évekig az ún. „ellenforradalom” számlájára írták. Ekkor minden kétséget kizáróan bebizonyosodott, hogy Sziklai, miután apósát és egy fiatal budakeszi lakost halálosan megsebesített, önkézzel vetett véget életének.³⁴ Sziklai személyi anyaga ez ideig nem került elő, az 1956-os budakeszi halotti anyakönyvben azonban feljegyezték mind a honvédtiszt, mind apósa, Kiss Lajos halálát. Sziklai Sándornál a halál oka rovatba eredetileg – tényszerűen – azt jegyezték be: „lövés a koponyán, elvérzés”. Egy 1959. november 4-én kelt utólagos bejegyzés azonban Sziklai Sándor halálának okát „kézigránát robbanásból és ütlegelésből származó sérülés”-re változtatta. Sziklai Sándoréval egy időben Kiss Lajos halálának okát is átírták, meghamisították: az utólagos bejegyzés „önkezű lövés”-re változtatta az eredetit, amelyben az szerepelt, hogy „fejszével fejbe verték, olyan agysérülés, mely azonnali halált okozott”. A budapesti XII. kerületi halotti anyakönyvből egyébként előkerült a Sziklai által megsebesített, majd a kerületben elhunyt Máriy László haláláról szóló bejegyzés, akinek nevét ma Budakeszin utca viseli. Megdőböntő tény, hogy a megtorlás során a Sziklai Sándor meggyilkolása miatt indított perben hat halálos ítéletet hoztak, amiből kettőt végrehajtottak.³⁵ Négy vádlottat az ügyben életfogytiglani, hetet pedig összesen hatvan év börtönbüntetésre ítétek.³⁶ Sziklai mellett három balesetben elhunyt katonatisztet³⁷ is „hőssé” nyilvánítottak. A ferdítések kiszűrése a „hősi halottak” esetében azért is nehéz, mert sokszor ma sem fellelhetők a halál körülményeit megnyugtatóan tisztázó források.

Horváth Miklós összefüggést lát a Kádár-rendszer „mártírjai” (a BM dolgozókkal együtt összesen 224 fő) és a forradalmat követő perekben kivégzettek száma között (229 fő). Szerinte a megtorlás során a „szemet szemért, fogat fogért” elv érvényesült, ennek alapján a hatalom törekvése az volt, hogy a „rendszer védelmében elesett” minden egyes személy halálát legalább egy „ellenforradalmár” kivégzésével bosszulja meg.³⁸ Horváth Miklós már korábban úgy látta, a hatalom törekedett a hősi halottak számának növelésére. A jelen kutatás alátámasztja ezt a véleményt: mint a példák és a számadatok is mutatják, sokakat nyilvánítottak „hősi halottá” azok közül is, akik nem „a kommunista rendszer védelmében”, hanem más módon, nagyrészt a szovjet támadásban lelték halálukat. A hatalom így akarta legitimálni minél több személy kivégzését, amit Kádár János 1985. szeptember 25-én Moszkvában Gorbacsovhoz intézett szavai is alátámasztanak: „amikor a halálos ítéletek száma elérte az ellenforradalmi eseményekben ártalmatlanul elhunytak számát, arra kértem az elvtársakat, hogy álljanak le”.³⁹

³⁴ Szovjet katonai intervenció 1956. (Szerk. Györkei Jenő és Horváth Miklós.) Budapest, 2001. 102–103. o.

³⁵ A másik négy személyt távollétében ítélte el a bíróság.

³⁶ Böör László–Takács Tibor: Pest megye. In: A vidék forradalma II. 277. o.

³⁷ Halálának időpontjában mindhárom katonatiszt a karhatalomban szolgált.

³⁸ Horváth: Hadikrónika. 447–448. o.

³⁹ Gorbacsov tárgyalásai magyar vezetőikkel. Dokumentumok az egykori SZKP és MSZMP archívumaiból (1985–1991). (Szerk. Baráth Magdolna és Rainer M. János.) 1956-os Intézet, Budapest, 2000. 50. o.

A MAGYAR NÉPHADSERE¹ ÁLLOMÁNYÁBÓL A HARCOK SORÁN ELHUNYTA²

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei³</i>
Adolf József honvéd	Ercsi 1931. 08. 26. Szabó Mária	sorkatona nincs adat	Székesfehérvár, Tiszti klub. 1956. november 4. Lövési sérülés, elvérzés. Szovjet támadás.
Adorján János hadnagy alezredes**	Budapest 1931. 02. 16. Misik Ilona	technikus Vasvári Tiszti Iskola Budaörs	Budapest XII., Királyhágó u. 1. 1956. november 4. Haslövés. Szovjet támadás, „haslövés szovjet páncélostól.”
Ajtai (Tatai) János honvéd	Dorog 1935.	nincs adat	nincs adat 1965. november 6. Lövési sérülés.

¹ A vizsgált időszakban polgári foglalkozással vagy foglalkozás nélkül anyakönyvezett lehetséges katonák:
Csernyi Ferenc – 1930. Kiss Johanna – Budapest 1956. 10. 25. (Magyaregregy, 1956. 11. 11.?)
Fodor Mihály – 1908. Farkas Teréz (1933. Alexa Veronika?) – Budapest, 1956. 10. 27.
Kasza Sándor – 1935. Dobozi Ilona – Budapest, 1956. 10. ?
Kazinczy Ferenc – 1935. Tasi Ilona – Budapest, 1956. 10. 29.
Majercsik (Manyercsik) István – Szolnok, 1932. – Budapest, 1956. 11. 10.
Ruff György – 1935. Ruff Éva – Budapest XI., 1956. 10. 27.
Duga László – 1935. Altersberger Katalin – Budapest, 1956. 10. 26., szovjet harcokosi lövése miatt.

² A vizsgált időszakban eddig kellően nem tisztázott körülmények között életüket vesztett katonák:
Bencze Endre honv. – 1935. Bencze Erzsébet – Kisbér, 1957. 03. 29., jobb comb- és mellkasi sérülés.
Boldi Károly honv. – 1936. – Budapest.
Csay (Csány, Csáky) László tőrm. – 1928. Szakály Borbála – Budapest XII., 1956. 03. 14., fejlövés.
Heör János honv. – 1935. Szöke Mária – Budapest.
Horváth Miklós honv. – 1935. Péntek Julianna – Budapest XIV., 1956. 02. 16., koponyalövés.
Knopa Adorján őrv. – 1934. Bauer Mária – Budapest.
Komádi István őrm. – 1935. Földi Zsófia.
Kovács László honv. – 1935. – Budapest, 1956. 10. 26.
Kribusz (Kristóf) Béla honv. – 1934. – Budapest.
Lőke Gyula tiz. – 1935. – Budapest, 1956. 11. 28.
Maros György honv. – 1935. – Budapest.
Mészáros István Pál honv. – 1934. Pesti Mária – Budapest, Sebészeti Klinika, 1956. 10. 24., arclövés. (Van ilyen nevű belső karhatalmista is)
Nagy Gyula honv. – 1934. Pamlényi Mária – Budapest, 1956. 11. 06.
Navratil József őrv. – Kistarcsa.
Oláh Mihály hfdgy. – Budapest, 1956. 11. 04.
Sándor József honv. – 1933. Molnár Rozália – Budapest.
Sénik Ferenc szds. – 1931. Tabacsik Julianna – 1957. 05. 10. (15.?), lövési sérülés (HH).
Sulyok Vilmos – 1933. Boszkó Piroska – Budapest.
Tóth Ferenc honv. – Budapest, 1956. 10. ?
Varga István szkiv.
Varga Kálmán – Budapest, lövési sérülés.
Venczel János tiz. – 1935. Tóth Jolán – pesti karhatalmi ezred, Budapest IV., 1957. 03. 16., szívlövés.
Véron János honv. – 1934. Árvai Erzsébet – Budapest.

³ A táblázatokban alkalmazott jelölések: * 1990 előtt léptették elő; ** 1990 után léptették elő; HH = a haláleset 1990 előtti minősítése: hősi halott; SZH = a haláleset 1990 előtti minősítése: szolgálati halott.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Albecker Rudolf örvezető alhadnagy*	Budapest 1935. 03. 13. Gál Terézia	sorkatona gépkocsi- vezető MN 6201 Piliscsaba	Budapest, VIII., Bródy S. u. 25. 1956. Lövési sérülés. A Rádió épületén kívül érte a találat. HH
Albert Pál továbbszolgáló tizedes alhadnagy*	1929. Bozó Verona	karhatal- mista Megyei Kieg. Pság. Salgótarján	Ipolytarnóc. 1956. november 15. Hátlövés. Ipolytarnócon a határőrleltanya elhagyása- kor két tűz közé került. HH
Andrejka Jenő őrnagy alezredes*	Karád 1917. 02. 20. Paradicsom Ilona	előadó HM Kikép- zési Csoport- főnökség Budapest	Budapest V., Honvéd u. 28–30. 1956. október 24. Fejlvés. A Vörös Csillag Nyomda őrségének megerő- sítésekor még az utcán érte a találat. HH
Antal József honvéd	Miskolc 1933. 10. 26. Pásztor Mária	nincs adat	Budapest IV. 1956. november 8. Fejlvés.
Apró József tizedes őrmester*	Jászkisér 1935. 02. 28. Török Erzsébet	sorkatona MN 2872 Kecskemét	Budapest és Kecskemét között, Bp. közelében. 1956. november 4. Lövési sérülés. Kecskemét felé út közben, igazoltatás során, szovjet katonák Fenyves Andrásval és felte- hetően Tóth Istvánval együtt lelőtték. HH
Asztalos János ezredes vezérőrnagy*	Pozsony 1918. 04. 10. Kreisz Ilona	törzstiszt HM Szerve- zési és Moz- gósítási Csfség. Budapest	Budapest VIII., Köztársaság tér. 1956. október 30. Lövési sérülés. A Budapesti Pártbizottság épületének védel- mében, Papp Józseffel és Szabó Lajossal. HH
Balázs Aladár András örvezető alhadnagy*	Várfölde 1934. 03. 04. Horváth Franciska	századírnök MN 6201 Piliscsaba	Budapest VII., Péterfy S. u. 12. 1956. október 28. Fejlvés, tarkólövés. A Baross téren, járőrözés közben, tűzharcban érte a lövés. HH
Balázs Dénes honvéd	Bana 1935. Kovács Julianna	lokátoros MN 9318 Budapest	Budapest XX., a Kisduna-parton. 1956. (november) 4. Lövési sérülés. Szovjet járőr tüzet nyitott rájuk. SZH
Balkovich Gyula százados	Budapest 1929. 03. 19. Mikó Ágnes	hallgató Petőfi Aka- adémia Budapest	Budapest VII., Alsóerdősor–Rákóczi út sarok. 1956. november 5. Tüdő- és haslövés. Az Akadémiáról lakása felé menet, az utcán érte halálos lövés. SZH

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Bartalis (Gábor) Sándor örvezető hadnagy**	Komádi 1935. 12. 09. Török Erzsébet	nincs adat	Debrecen II., Sztálin krt. 78. 1956 november (október) Koponyaalapi törés. November 4-én, a debreceni laktanya elleni szovjet támadásban sérült meg Bujdosó Györggyel, Kujbus Istvánval, Pataki Sándor- ral és Sólymosi Ferenccl egy időben.
Batta József honvéd	Ibrány 1935. 08. 14. Balogh Zsuzsanna	nincs adat	Budapest XX., Nagykörösi út. 1956. november 7. Haslövés, elvérézés.
Berghammer József polgári alkalmazott	Sárpentele 1893. 10. 29. Pohl Terézia	nincs adat	Székesfehérvár, Tiszti Klub. 1956. november 4. Lövési sérülés. Szovjet támadás során érte találat.
Bikali György örmester alhadnagy*	Szenyér 1919. 04. 01. Vass Gizella	nincs adat HM Hír- központ Budapest	Budapest XVII. 1956. november 8. Nyaki sorozatlövés. Feltehetően a szovjet támadás következtében, vagy a Jászberényi út környékén két tűz közé keveredett. HH
Bíró László örvezető alhadnagy	Budapest 1935. 03. 04. Bíró Mária	sorkatona MN 6671 Aszód	Budapest IX., Üllői út 45–47. 1956. november 7. Lövési sérülés. A Soroksári úti tűzharcban sérült meg.
Bocsárdi Oszkár honvéd	Budakalász 1934. 09. 06. Oravecz Katalin	sorkatona MN 5435 Mátyásföld	Budapest XIV., Amerikai út 57. 1956. november 30. Gerinc- és tüdőlövés. Október 24-én államvédelmi beosztottak sebe- sítették meg a Fehér és Kerepesi út sarkán. SZH
Boda István honvéd	Jászberény 1935. Bagi Anna	gépkocsi- vezető MN 2540 Mezőtúr	Mezőtúr. 1957. január 2. Lövési sérülés. Egy szovjet katona lelőtte.
Bódi Lajos hadnagy főhadnagy*	Szamos- angyalos 1930. 03. 16. Juhász Anna	hallgató Petőfi Aka- démia Budapest	Budapest VIII. Bródy S. u. 5. 1956. október 24. Lövési sérülés. 10–11 óra körül a Rádió udvarán agyonlőtték. HH
Bogár János honvéd alhadnagy*	Somogyszob 1934. 04. 18. Czimblek (Czinbolek) Anna	sorkatona MN 1212 Bodajk (Oroszlány)	Gyulafirátót. 1956. november 5. Fejtlövés. Gyulafirátót határában, igazoltatás során, egy szovjet katona mellbe, majd hátulról fejbe lőtte. Valószínűleg Ludmann Sándor is így halt meg. HH

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Bojtor Ferenc tizedes alhadnagy*	Pamuk 1934. 06. 05. Major Margit	egészség- ügyi katoná MN 2900 Veszprém	Veszprém, Károly-templom. 1956. november 4. Tüdőlövés. A lokátorállomásról szállítottak szovjetek által megsebesített katonákat a veszprémi kórházba. A kórház elhagyása után a szovjet katonák tüzet nyitottak a katonai mentőre. Ekkor halt meg Scherman Elek is. HH
Borbély László tizedes alhadnagy*	Jászfelső- szentgyörgy 1934. 09. 14. Bata Franciska	sorkatona MN 7015 Budapest	Budapest VIII., Bródy S. u. 7. 1956. október 23. Koponyaronsolás. A Rádiónál vesztette életét. HH
Borgula András tizedes alhadnagy*	Mezőberény 1934. 01. 22. Zavada Anna	sorkatona MN 9729 Budapest	Budapest XII., Diósárok u. 1. 1956. október 24. Toroklövés. A Rádiónál sérült meg. HH
Botter (Rotter) Károly honvéd alhadnagy*	Tés 1935. 11. 01. Gáspár Rozália	sorkatona MN 4056 Veszprém	Veszprém, Dózsa Gy. u sarok. 1956. november 4. (5.) Ágyúlövedék-találat, elvérzés. A szovjetek agyonlőtték.
Bózsai István honvéd	Mecsek- szabolcs 1935. 04. 30. Póra Katalin	nincs adat	Budapest IX., Mester u. 34. előtt 1956. november 8. Lövési sérülés.
Braun Károly honvéd	Nádasd 1935. 05. 06. Holczmann Gizella	sorkatona MN 2900 Veszprém	Veszprém, Marx tér 9. 1956. november 4. Fejölövés. A Veszprém határában lévő lokátorállomás elleni szovjet támadáskor halt meg Franciscs Józseffel és Csányi Ferencsel együtt. SZH
Budafoki Géza Imre honvéd	1935. S. Hunics Mária	nincs adat	nincs adat 1956 november Fejölövés.
Bugyi Imre honvéd	Kiskunfélfé- egyháza 1934. Bujár (Buják) Erzsébet	nincs adat	Dorog, Pataksor. 1956. november 18. Kézigránát miatt mellkasi sérülés.
Bujdosó György őrmester	Debrecen 1934. Kiss Margit	nincs adat MN 8736 Debrecen	Debrecen. 1956. november 4. Ágyúlövedék-találat. A debreceni laktanya elleni szovjet támadásban, Bartalis Gáborral, Kujbus Istvánnal, Pataki Sándorral és Sólymosi Ferencsel együtt. SZH

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A halálozeset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Burucz Ferenc honvéd	Buzsák 1935. 11. 28. Burucz Rozália	nincs adat	Budapest IX., Nagyvárad tér 1. 1956. október 25. Haslövés.
Czinó (Csizók) Károly tizedes alhadnagy*	Gacsály 1935. 09. 05. Kisari Erzsébet	sorkatona MN 6581 Esztergom	Budapest V., Dunapart. 1956. október 25. Fulladás harcokcsiban. Cserna Gáborral és Szőke Gyulával együtt harcokcsival a Dunába csúszott. HH
Csályi (Csáji) Ferenc főhadnagy százados*	Megyaszó 1928. 08. 07. Répási Eszter	század- parancsnok MN 8529 Nyíregyháza	Nyíregyháza. 1956. október 25. (27.? 28.?) Fejlövés. Szervezetlenség következtében a szovjetek lőtték le. HH
Csányi Ferenc honvéd	Váckisújfalu 1934. 01. 14. Csellár Mária	sorkatona MN 2900 Veszprém	Veszprém. 1956. november 4. Fejlövés. A Veszprém határában lévő lokátorállomás elleni szovjet támadáskor halt meg Francsics Józseffel és Braun Károllyal együtt. SZH
Csathó Gábor tizedes	Mezőkövesd 1935. 03. 13. Vámos Borbála	sorkatona nincs adat	Tatabánya I., Semmelweis u. 183. 1956. november 4. Lőszerrobbanás okozta teljes roncsolás. A nemzetőrök által elfoglalt tatabányai ál- lamvédelmi laktanyához löszert szállító te- herautón ismeretlen okból felrobbant egy ké- zigránát. ⁴
Cserna Gábor szakaszvezető alhadnagy*	Hatvan 1934. 05. 24. Toldi Mária	sorkatona MN 6581 Esztergom	Budapest V., Dunapart. 1956. október 25. Fulladás harcokcsiban. Czinó Károllyal és Szőke Gyulával együtt a harcokcsival a Dunába csúszott. HH
Cserván Gyula honvéd	Hajmáskér 1934. 07. 11. Straub Katalin	sorkatona nincs adat	Budapest VIII., Gyulai P. u. 2. 1956. november 5. Nyaklövés.
Csincsik András őrmester alhadnagy*	Magyarbán- hegyes 1933. 08. 12. Tasy Julianna	szakasz- parancsnok MN 6133 Esztergom	Szentendre. 1956. október 27. Fejlövés. Szentendre és Tahitótfa között éjszaka, gépkocsin, menet közben érte a találat. HH

⁴ Germuska Pál: Komárom megye. In: A vidék forradalma. II. k. (Szerk.: Szokolczai Attila) 1956-os Inté-
zet – Budapest Fővárosi Levéltára, Budapest, 2006. 234. o. (A továbbiakban: A vidék forradalma, II.)

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Csutár István nöwendék hadnagy*	Szeged 1935. 08. 28. Boros Margit	nöwendék Kossuth Tiszti Iskola Budapest	Budapest IX., Üllői út 133. 1956. október 24. Fejtlövés. A szovjet csapatok Népliget felől leadott lö- vésétől veszítette életét. HH
Dancs Miklós honvéd alhadnagy	Sátoralja- újhely 1933. 06. 29. Skrokus (Kórisz) Katalin	sorkatona MN 6581 Esztergom	Budapest VI., Izabella u. 52. 1956. november 6. Agyonlövés. Szovjet katonák Juhász Sándorral, Kamuti Lajossal és Szél Lászlóval együtt kivégezték.
Dankó Balázs István honvéd	Hajdúnánás 1934. 01.15. Vágási-Kovács Zsófia	sorkatona nincs adat	Hajdúnánás, Bocskai u. 17. 1956. december 1. Mell-lövés okozta elvérzés.
Dankó (Danka) István hadnagy főhadnagy*	Simontornya 1934. 03. 22. Suszter Anna	szakasz- parancsnok MN 7093 Veszprém	Veszprém. 1956. november 4. Géppisztolysorozat. A Veszprém megyei Pártbizottság előtt a szovjetek Koszna Jánossal, Kovács Ernővel és Polák Istvánnal együtt agyonlőtték. HH
Daróczi Sándor hadnagy főhadnagy*	Berettyó- szentmárton 1929. 08. 29. Nagy Júlia	híradószá- kaz- parancsnok MN 9471 Székes- fehérvár	Székesfehérvár, a balatoni műút mellett. 1956. október 27. Szovjet harckocsi elgázolta. HH
Daru Lajos százados őrnagy*	Füzesgyarmat 1911. 08. 01. Barna Eszter	személyügyi tiszt XXI. Ker. Kieg. Pság. Budapest	Budapest XXI., Déli u. 2. 1956. október 24. Tüdőtlövés. A Kiegészítő Parancsnokság épületének el- foglálásakor. HH
Dénes Sándor honvéd	nincs adat 1935. nincs adat	sorkatona nincs adat	Budapest. 1956. november 8. Mellkaslövés.
Drexler Ottó örvezető	Budapest 1934. 04. 24. Fekete Gizella	sorkatona nincs adat	Budapest X., Pongrácz u. 9. 1956. november 6. Fejtlövés. A szovjet katonák kivégezték.
Eszterhás Róbert hadnagy főhadnagy	Kispest 1930. 11. 16. Szabó Mária	műszaki helyettes XI. Kerületi Légoltalmi Törzs Budapest	Budapest XVIII., Bartók B. u. 60. 1956. november 5. (7.) Fej- és karlövés okozta roncsolás. Feltehetően a szovjet csapatok támadása kö- vetkeztében veszítette életét.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Farkas Ferenc Tamás honvéd	Kispest 1935. 12. 04. Báder Erzsébet	sorkatona nincs adat	Budapest XVIII. 1956. november 8. Mellkasi zúzóadás ágyúlövés következtében. Feltehetően a szovjet csapatok támadásakor vesztette életét.
Farkas István honvéd alhadnagy	Szabadszállás 1935. 08. 27. Farkas Erzsébet	sorkatona MN 4815 Székes- fehérvár	Székesfehérvár, Dózsa György tér. 1956. november 4. Lövési sérülés, nagyfokú elvérzés. Feltehetően a szovjet csapatok támadásakor vesztette életét. HH
Farkas János matróz alhadnagy*	Budafok 1933. 12. 20. Farkas Gizella Margit	sorkatona MN 9680 Budapest	Budapest VII., Péterfy S. u. 12. 1956. október 25. Lövési sérülés a koponya jobb oldalán. Október 25-én, az Akadémia utcai pártköz- pontnál kialakult lövöldözésben sérült meg. HH
Fekete István honvéd	nincs adat	sorkatona MN 2872 Kecskemét	Budapest. 1956. november 4. Koponyalövés. Feltehetően Kecskemét felé, út közben, ig- azoltatás során, a szovjet katonák Apró József- fel, Fenyves Andrással és Tóth Istvánval együtt lelőtték.
Fekete Lajos honvéd alhadnagy*	Zagyvarékas 1935. 06. 17. Zölei Mária	sorkatona MN 2872 Kecskemét	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1956. október 27. Fejzlövés. A ZMKA vonatmegállítási akciója során, a Kőbányai pályaudvarnál, szervezatlenség következtében. HH
Fenyves (Fenyvesi) András szakaszvezető törzsőrmester*	Margita 1934. 01. 11. Gyöngy Erzsébet	sorkatona MN 2872 Kecskemét	Budapest és Kecskemét között, még Budapest közelében. 1956. november 4. Lövési sérülés. Kecskemét felé, út közben, igazoltatás során, a szovjet katonák Apró Józseffel és feltehető- en Tóth Istvánval együtt lelőtték. HH
Fischer Imre honvéd	Budapest 1934. 05. 11. Oppenheim Ilona	sorkatona nincs adat	Budapest VIII., Dobozi u. 21. 1956. november 7. Lövési sérülés.
Föglein János matróz	Mózs 1936. 10. 09. Wágner Katalin	sorkatona MN 9680 Budapest	Budapest V., Molotov tér 3. 1956. október 24. Golyó által okozott mellkasi sérülés, elvérzés.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Földesi Zoltán főhadnagy százados*	Orosháza 1929. 02. 02. Verasztó Etel	előadó Petőfi Aka- démia Budapest	Budapest VIII. 1956. október 24. Több lövési sérülés. A Rádiónál sebesült meg. HH
Franciscs József őrvezető	Gersekarát 1935. 02. 26. Kaiser Julianna	sorkatona MN 2900 Veszprém	Veszprém, rádióbemérő állomás. 1956. november 4. Haslövés. A Veszprém határában lévő lokátorállomás elleni szovjet támadáskor halt meg Braun Károllyal és Csányi Ferencsel együtt.
Frankl Jolán polgári alkalmazott	Erzsébetfalva 1905. 04. 16. Frankl Cecília	nincs adat	Budapest XX. 1956. november 6. Agryoncsolás, harci sérülés.
Gaál (Gáll) Ferenc őrvezető	Kunszent- márton 1934. 02. 07. Bíró Mária	sorkatona MN 2872 Kecskemét	Budapest IX., Páva u. 33. 1956. november 5. Lövési sérülés, elvérzés. A házat ért szovjet belövés következtében, Göcsei Lászlóval együtt.
Gajdics Ernő honvéd	Pátyod 1935. 08. 08. Soltész Anna	sorkatona nincs adat	Budapest IX., Ferenc tér. 1956. november 4. Nyak- és tüdőlövés. A szovjet támadás következtében.
Gál György honvéd	Budapest 1934. 06. 03. Vas Magdolna	nincs adat	Tapolca, Ady E. u. 1–3. 1956. november 7. Tüdő- és haslövés, szívburrok- és többszöri bél- sérülés, agyonlövés következtében. Szovjet támadás következtében.
Gere Sándor honvéd őrnagy**	Császár 1934. 03. 20. Csaplár Margit	sorkatona MN 9001 Rétság	Budapest VI., Aradi u. 22. 1956. november 5. Lövési sérülés.
Göcsei László hadnagy	Sopron- horpács 1928. 09. 23. Pete Anna	nincs adat MN 2872 Kecskemét	Budapest IX., Páva u. 33. 1956. november 5. Lövési sérülés. A házat ért szovjet belövés következtében, Gaál Ferencsel együtt.
Greschl Jenő hadnagy	Szabadka 1934. 10. 01. Halasi Julianna	1. Vasút- igazgatási Katonai Szállítás Vezetőség Budapest	Budapest VIII., Kerepesi út 7–9. 1956. november 4. Lőtt sérülés. Munkahelyén elfogták, majd az ún. Tatter- saalban a szovjet katonák Maczák Gyulával együtt kivégezték.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Guj (Guy, Uly) József honvéd	Mezőpeterd 1934. 04. 06. Drinka (Drimba) Mária	gépkocsi- vezető MN 9876 Budapest	Budapest XV., Felszabadulás és Dessewffy u. sarka. 1956. november 8. Gránátrobbanás: a fej, a mellkas és a hasüreg repeszek által okozott roncsolódása.
Gutassy (Gutassi) György honvéd	Miskolc 1934. Vedres Ilona	sorkatona MN 7093 Veszprém	Veszprém, jutasi laktanya. 1956. november 4. Mindkét comb átlövése, alhas roncsolása, el- vérzés. A szovjetek lefegyverezték az alakulatot, majd a kint lévő szovjet harcokosi tüzet nyi- tott a magyar és szovjet katonákra. A sérülteket nem részesítették elsősegélyben, hagyták elvérezni őket. Ugyanott, ugyanakkor halt meg Németh Jó- zsef és Urbán László is.
Gyenis László növendék hadnagy*	Pécs 1934. 05. 04. Novreczky Julianna	növendék Kossuth Tiszti Iskola Budapest	Budapest IX., Nagyvárad tér 1. 1956. október 26. Haslövés. Október 24-én éjjel a Kilián Laktanya előtt, gépkocsin ülve, haslövést kapott. HH
Gyirán (Nyírán) Ferenc honvéd	Biri 1935. 06. 24. Vasas Anna	sorkatona nincs adat	Budapest VII., Péterfy S. u. 12. 1956. november 8. Haránt haslövés. A szovjet támadás következtében.
Gyöngyösi Ede növendék	Vulkán 1934. 08. 23. Kalácsi Ilona	növendék Kossuth Tiszti Iskola Budapest	Budapest XVIII., Üllői út 472. 1956. november 8. Mellkas robbanásos sérülése. Szovjet harcokosi lövése következtében.
Haefner Erik hadnagy	Budapest 1933. 10. 24. Kotarba Róza	nincs adat MN 1095 Pápa	Veszprém. 1956. november 4. Haslövés. A támadó szovjet csapatok elleni harcban vesztette életét. ⁵
Hajdú Lajos főhadnagy	Cserszegtomaj 1930. 02. 11. Kenyeres Mária	nincs adat Járási Ki- egészítő Pa- rancsnokság Veszprém	Veszprém, Szabadság tér 13. 1956. november 5. Haslövés, mell-lövés, elvérzés. Miután a szolgálati helyén szovjet katonákat talált, el akart menekülni, de a szovjet őrség agyonlőtte. SZH

⁵ „Meghalt az ellenforradalom alatt, az ellenforradalom oldalán állt” – olvasható a személyi anyagában. Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Központi Irattár.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Hamzsa László főhadnagy alezredes	Miskolc 1928. 03. 20. Pobozsni Borbála	anyagi tiszt OLLEP Híradó Oszt. Budapest	Budapest XI., Villányi úti OLLEP. 1956. november 4. Szívlövés, harci sérülés. A szovjet katonák agyonlőtték. SZH
Haris László honvéd	Várpalota 1933. Kiss Anna	sorkatona MN 7392 Tamási	Tamási. 1956. november 4. A hasi szervek robbanó ⁶ lövedék által okozott roncsolódása. Szovjet támadáskor ⁷ Sivák Józseffel, Kovács Mártonnal és Kovács Ottóval együtt.
Herceg Tibor főhadnagy őrnagy**	Budapest 1921. 04. 19. Weisz Margit	instruktor Tiszti Klub Székes- fehérvár	Székesfehérvár, Tiszti Klub. 1956. november 4. Lövési sérülés, nagyfokú elvérzés. Nemzetörként harcolt, amikor a szovjet kato- nák a Tiszti Klub elfoglalásakor Tánczos Ist- vánnal együtt lelőtték.
Hideg László tizedes alhadnagy	Csorna 1934. 10. 19. Szabó Margit	sorkatona MN 6671 Aszód	Budapest XII., Királyhágó u. 1. 1956. november 4. Arclövés. Alakulatával a Zalka Tiszti Iskolán volt, ami- kor a szovjet támadás következtében életét vesztette. SZH
Hole Rezső növendék	Pécs 1935. 08. 28. Weisz Ilona	növendék Kossuth Tiszti Iskola Budapest	Budapest VII., Dob u. 1956. november 6. Szívlövés. Szovjet katonák löszert találtak náluk, ezért Zsíros Mihállyal együtt agyonlőtték. SZH
Holmann Gábor főhadnagy százados*	Rozsnyó 1932. 07. 15. Kochen Blanka	ellenőr MN 1200 Budapest	Budapest VII., Szövetség u. 14–16. 1956. október 28. Fejlvés. Nem kellően tisztázott körülmények között a Kilián laktanyában sebesült meg. HH
Horacsek Artúr honvéd	Budapest 1933. 08. 08. Horacsek Vilma	sorkatona MN 2960 Budapest	Budapest XX. 1956. november 5. Tüdőlövés, elvérzés. Szovjet akna következtében. SZH
Horák László honvéd őrmester*	Újpest 1935. 12. 28. Mészáros Erzsébet	sorkatona MN 6671 Aszód	Budapest IX., Üllői út – Határ út sarok 1956. november 4. Lövési sérülés. Szovjet csapatok elleni tűzharcban. HH

⁶ Az erőszakszervezeteknél és a szovjet csapatoknál sem volt rendszeresítve robbanó lövedék, ún. dum-
dum golyó a vizsgált időszakban. Bizonyos körülmények együttes fennállása esetén a rendszeresített lövedékek
is a robbanólövedékekhez hasonló élettani hatást fejthettek ki.

⁷ A vidék forradalma, II. 387. o.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Horváth András honvéd	Ercsi 1933. 09. 15. Szűcs Mária	sorkatona nincs adat	Budapest VIII., Dankó u. 30. 1956. november 4. Sorozatlövés.
Horváth Antal főhadnagy	Pósfa 1918. 05. 05. Herman Mária	6978 Taszár pü. szolgál- latvezető	Veszprém, Bem u. 6. 1956. november 5. Haslövés, elvérzés. Szovjet támadás következtében.
Horváth László honvéd alhadnagy*	Dabas 1935. 02. 26. Iványi Mária	sorkatona MN 6671 Aszód	Budapest IX., a Soroksári úti és a Határ úti ke- reszteződés környékén. 1956. október 26. Szívlövés. A felkelőkkel folytatott tűzharcban. HH
Horváth Pál polgári alkalmazott	Református- kovácsháza 1933. 01. 20. Abonyi Mária	nincs adat	Budapest XIV., Amerikai út 57. 1956. október 30. Fejlvés.
Hrovatin (Hrovalin, Hro- vanlin, Hra- vati) Károly őrmester alhadnagy*	Vecsés 1935.12. 31. Laufer Mária	híradó tiszt- helyettes MN 9447 Vác	Vác, Büki-sziget. 1956. október 28. Lövési sérülésből eredő elvérzés. A Büki-szigeten, a Vízmű őrségében, tűzharc közben. HH
Ihász Emil hadnagy őrnagy**	Budapest 1929. 10. 04. Garancz Margit	híradósza- kasz-pa- rancsnok MN 9471 Székes- fehérvár	nincs adat nincs adat nincs adat 1957. január 2-án még látták. Határátlépés közben a határőrök elfogták, akkor, bizonyta- lan körülmények között, meghalt.
Illés Ferenc százados őrnagy*	Újpest 1920. 06. 07. Dinnyés Margit	politikai munkás MN 1200 Budapest	Budapest IX., Üllői út 45–47.(Kilián Laktanya) 1956. október 28. Lövési sérülés. Egy, a laktanyában bujkáló szovjet katona le- lőtte. HH
Illés Mihályné Györfi Ilona polgári alk.	Szabadszídveg 1930. 08. 31. Paska Katalin	nincs adat	Budapest V., Kossuth L. tér 1956. október 25. Lövési sérülés, fejroncsolás.
Illés (Vés) Béla honvéd	Budapest 1933. 08. 23. Kohl Izabella Rozália	nincs adat	Budapest X., Pongrácz u. 9. 1956. november 6. Fejlvés. Szovjet katonák többekkel együtt kivégezték.
Író László honvéd őrnagy**	Mosonszent- jános 1934. Wurster Gizella	sorkatona MN 6671 Aszód	Budapest VIII., Köztársaság tér. 1956. október 30. Lövési sérülés. Nem a pártház védelmében vesztette életét. A téren halt meg Kancsó Jenő is.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Istenes Elemér főhadnagy százados	Budapest 1930. 08. 21. Lukács Róza	vadászpilóta MN 7912 Kecskemét	Csongrád. 1956. október 26. Repülőszerencsétlenség következtében egész testében elszenvedett roncsolódás. HH
Jáki István honvéd	Székes- fehérvár 1935. 09. 18. Jankovics Teréz	híradó katona MN 9471 Székes- fehérvár	Székesfehérvár, Vadásztölténygyár. 1956. november 4. Lövési sérülés, nagyfokú elvérzés. Szovjet támadás következtében veszítette éle- tét. Ekkor halt meg Nagy Rudolf is. SZH
Jilek Pál hadnagy	Budafok 1933. 07. 19. Harangi Mária	nincs adat MN 9497 Budapest	Budapest XII., Kútvolgyi út 4. 1956. október 30. Fejölvés. A „Manrézánál” a jelzés ellenére továbbbha- ladó gépkocsira a határőrök tüzet nyitottak. Ekkor halt meg Kara Károly és Takátsy György is. SZH
Juhász Imre honvéd alhadnagy*	Jászladány 1935. 11. 05. Sziráki Franciska	sorkatona MN 2872 Kecskemét	Budapest IX., Nagyvárad tér 1. 1956. október 28. Haslövés. Felkelők támadása következtében. ⁸ HH
Juhász Sándor honvéd	Püspökladány 1935. 05. 06. Fehér Julianna	sorkatona nincs adat	Budapest VI., Izabella u. 52. 1956. november 6. Agyonlövés. Szovjet katonák kivégezték Dancs Miklóssal, Kamuti Lajossal és Szél Lászlóval együtt.
Jurinovics Miklós József százados őrnagy*	Bácsalmás 1930. 12. 05. Sipos Marcella	felderítő főnök MN 1872 Kiskun- halas	Budapest XX., Soroksári út, az Atra-gyárnál. 1956. október 26. Májsérülés, elvérzés. A felkelőkkel folytatott tűzharcban. Ekkor halt meg Kara Ferenc is. HH
Kádas Ede növédek hadnagy*	Budapest 1934. 10. 09. Tóth Gizella	növédek Kossuth Tiszti Iskola Budapest	Budapest VIII., Gyulai Pál u. 2. 1956. október 27. Koponyalövés. A Tüzoltó utcában sérült meg a felkelők tá- madása következtében. HH
Kámán Attila hadnagy főhadnagy*	Bócfölde 1930. 10. 25. Doszpot Katalin	nincs adat MN 9420 Budapest	Budapest VIII., Baross u. 23. 1956. október 30. A bal mellkas lövési sérülése. Október 25-én sérült meg a Nagykörút – Pál utca sarkán. HH

⁸ „A VIII. kerület, Frangepán utcánál egy civil csoport tüzet nyitott a gépkocsijukra, melynek következté-
ben életét veszítette” – olvasható személyi anyagában. Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Központi Irattár.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Kamuti (Kamuthy) Lajos honvéd	Biharnagy- bajom 1935. 02. 24. Jenei Sára	sorkatona MN 5432 Budafok- Háros	Budapest VI., Izabella u. 52. 1956. november 6. Agyonlövés. Szovjet katonák kivégezték Dancs Miklóssal, Juhász Sándorral és Szél Lászlóval együtt.
Kancsó Jenő őrmester	Gyöngy 1935. 07. 23. Horváth Anna	zenész tiszt- helyettes Kossuth Tiszti Iskola Budapest	Budapest VIII., Köztársaság tér. 1956. október 30. Lövési sérülés. Nem a párház védelmében veszítette életét. A téren halt meg Író László is.
Kanyó György honvéd alhadnagy*	Érmindszent 1935. 02. 03. Lanter Erzsébet	sorkatona MN 4611 Budapest	Budapest VIII., Bródy S. u. 7. 1956. október 24. Lövési sérülés. A Rádiónál veszítette életét. HH
Kara Ferenc növédek őrnagy**	Pestszent- erzsébet 1933. 07. 31. Félinger Anna	növédek MN 9497 Budapest	Budapest XX., Soroksári út, az Atra-gyárnál. 1956. október 26. Áthatoló nyaklövés, tüdő-és gerinclövés. A felkelőkkel folytatott tűzharcban. Ekkor halt meg Jurinovics Miklós is.
Kara Károly honvéd	Budapest 1935. 05. 07. Dobránszki Hermina	sorkatona MN 9497 Budapest	Budapest XII., Budakeszi út 1956. október 27. Több lövésű sérülés. A „Manrézánál” a jelzés ellenére továbbha- ladó gépkocsira a határőrök tüzet nyitottak. Ennek következtében halt meg Jilek Pál és Takátsy György is. SZH
Karkecz Károly Lajos százados őrnagy*	Szolnok 1928. 11. 05. Sárosi Ilona	pol. munkás MN 9224 Nagykanizsa (Ideiglene- sen a Petőfi Akadémia állományá- ban)	Budapest VIII., Corvin köz. 1956. november 4. Lőtt sérülés. Feltehetően a szovjet támadás következtében vesztette életét. HH
Keisinger Gyula tizedes alhadnagy*	Koroncó 1934. 04. 12. Keisinger Anna	sorkatona MN 6671 Aszód	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1956. október 25. Lövési sérülés. Október 24-én a Vörös Csillag Nyomdához indultak, de út közben megsebesült. HH
Kerekes Imre tizedes	Püspökladány 1934. 10. 09. Csala Julianna	sorkatona MN 2872 Kecskemét	Kecskemét. 1956. november 2. Robbanás következtében. Tisztázatlan körülmények között Szabó Jó- zseffel és Szabó Lajossal együtt. SZH

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Király Ernő honvéd	Budapest 1935. 10. 06. Antal Julianna	nincs adat	Budapest X., Maglódi út 89–91. 1956. november 5. Has- és fejlövés. Feltehetően a szovjet katonák végezték ki.
Kiss Albert, Cs. honvéd alhadnagy*	Nagykőrös 1935. 08. 12. Bóka Karolin	sorkatona MN 9951 Kistarcsa	Budapest VIII., Baross u. 23. 1956. október 24. A mellkas lövési sérülése. A Nagykörút és a Baross u. sarkán sérült meg, amikor rálöttek a Rádióhoz löszert szállító járművükre. HH
Kiss György Árpád honvéd	Tiszanána 1935. G. Molnár Franciska	sorkatona nincs adat	Budapest. 1956. november 26. Lövési sérülés.
Kiss Gyula százados őrnagy*	Szombathely 1929. 06. 26. Kovács Julianna	karhatalmista 2. honvéd karhatalmi ezred Budapest	Budapest X., Maglódi út 89–91. 1956. december 15. Mellkas- és szívlövés. Tisztázatlan körülmények között vesztette életét. HH
Klimits Tibor százados őrnagy*	Budapest 1924. 07. 01. Kasztí Mária	hallgató Petőfi Aka- démia Budapest	Budapest VIII., Bródy S. u. 5. 1956. október 24. Koponyaronsolás, többszörös mellkas- és has- lövés. A Rádiónál vesztette életét. HH
Knézy Tamás honvéd	Baja 1935. 06. 06. Pálos Etelka	sorkatona nincs adat	Budapest XXI., Tanácsház tér. 1956 november 7. Szív- és haslövés. Feltehetően a szovjet támadás következtében.
Kóczyán (Fócsián) József honvéd alhadnagy*	Mány 1935. 09. 06. Szauer Katalin	lőveg- parancsnok MN 6723 Esztergom	Budapest, Nyugati pu. 1956. október 24. Mellkaslövés. A szovjet katonák fegyverhasználatára. ⁹ HH
Kocsány Imre örvezető	Balmaz- újváros 1933.11. 06. Jenei Erzsébet	sorkatona MN 3932 Záhony	Záhony. 1956. november 4. Lövés. A szovjet támadás következtében.
Kopp István tizedes alhadnagy*	Pilisszentiván 1934. Auerbauer Krisztina	rajparancs- nok. MN 2248 Szabad- szállás	Budapest, Soroksár. 1956. október 24. Lövési sérülés. A felkelőkkel folytatott tűzharcban. HH

⁹ Puchert János közlése. A tömeg fölé lövő szovjet katonák a harcokocsikon lévő magyar katonákat találták el.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Korcsmáros Tibor László honvéd őrnagy**	Pusztaszent- lászló 1935. 05. 12. Korcsmáros Erzsébet	sorkatona MN 4323/k Sárbogárd	Sárbogárd, vasútállomás. 1956. november 4. Lövési sérülés. A Postát őrizte, amikor a szovjet katonák le- lőtték.
Korom István hadnagy	Mezőtúr 1929. 10. 26. Korda (Szonda) Rozália	nincs adat MN 7912 Kecskemét	Kecskemét. 1956. november 4. Tüdőlövés. Egy szovjet járőr megsebesítette. Szolgálati fegyverét nála találták, ezért agyonlőtték. SZH
Koszna (Kozma, Kaszna) János honvéd alhadnagy*	Békés (Felsőnyomás) 1934. (1935. 10. 06.) Dubanics (Dulovits Dubotis) Ilona	sorkatona MN 7093 Veszprém	Veszprém, Marx tér 9. 1956. november 4. Géppisztolysorozat, fejlövés. A Veszprém megyei Pártbizottság épülete előtt a szovjetek agyonlőtték Danká (Dankó) Istvánnal, Kovács Ernővel és Polák Istvánnal együtt. HH
Kovács Ernő honvéd alhadnagy	Méhkerék 1934. 03. 14. Rácz (Rónus) Anna	sorkatona MN 7093 Veszprém	Veszprém, Szabadság tér 1. 1956. november 4. Arc- és fejlövés. A Veszprém megyei Pártbizottság épülete előtt a szovjetek agyonlőtték Danká (Dankó) Istvánnal, Koszna Jánossal és Polák István- nal együtt. HH
Kovács László őrnagy alezredes*	Karcag 1923. 01. 14. Náthán Gizella	előadó Petőfi Aka- démia Budapest	Budapest VIII., Bródy S. u. 5–7. 1956. október 23. Lövési sérülés. Feltehetően a Rádiónál egy belső karhatal- mista lelőtte. HH
Kovács Márton honvéd	Bodony 1933. 10. 10. Patonai (Palo- tai, Palovai) Erzsébet	sorkatona MN 7392 Tamási	Szakály. 1956. november 4. Fejlövés. A tamási laktanya elleni szovjet támadásban sérült meg. ¹⁰
Kovács Ottó Gábor honvéd	Budapest 1934. 02. 28. Gombos Anna (Gráczér Albina)	sorkatona MN 7392 Tamási	Tamási, honvédlaktanya. 1956. november 4. „Robbanó lövedék ¹¹ által okozott felső testfél széttronszolása.” Szovjet támadás ¹² következtében Sivák József- fel, Kovács Mártonnal és Haris Lászlóval.

¹⁰ A vidék forradalma, II. 387. o.

¹¹ L. a 6. sz. jegyzetet.

¹² A vidék forradalma, II. 387. o.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Kovács Zoltán őrnagy alezredes*	Orosháza 1905. 01. 01. Aradi Emília	beosztott tiszt Megyei Kieg. Pság. Békéscsaba	Békéscsaba. 1956. november 4. Lövési sérülés. A parancsnokság kapujában a szovjetek lelőt- ték. HH
Kőszegi Imre szakaszvezető alhadnagy*	Piliscsaba 1925. Weisz Erzsébet	sorkatona MN 6201 Piliscsaba	Budapest VIII., Bródy S. u. 1956. október 24. Lövési sérülés. A Rádió épületén kívül érte a lövés. Akkor halt meg Szabó Kázmér is. HH
Králl János örvezető alhadnagy*	Adony 1934. 05. 05. Komjáti (Konyádi) Erzsébet	sorkatona MN 6201 Piliscsaba	Budapest VIII., Baross u. 23. 1956. október 23. Mellkaslövés. A Rádió épületén kívül érte a lövés. HH
Kujbus István honvéd	Nyíradony 1935. 05. 18. Kiss Erzsébet	sorkatona MN 9001 Rétság (az MN 8736 Debrecen alakulatnál jelentkezett)	Debrecen. 1956. november 4. Lövési sérülés. A debreceni laktanya elleni szovjet támadás következtében Bartalis Gáborral, Bujdosó Györggyel, Pataki Sándorral és Sólymosi Fe- rencsel együtt. SZH
Kupper Béla tartálcós őrnagy alezredes*	Léva 1916. 07. 01. Roskó Terézia	tartálcós tisztként a gyárórség tagja Csepel	Budapest XXI., Déli u. 2. 1956. október 27. Lövési sérülés. Tisztázatlan körülmények között, a gyárórség tagjaként. HH
Kuti István honvéd	Budapest 1933. 05. 27. Liska Ilona	sorkatona nincs adat	Budapest XXI., Déli u. 2. 1956. november 9. Gyomorlövés.
Lajos György hadnagy főhadnagy*	Csalipusztá 1931. 02. 23. Zvonár Ilona	hallgató Petőfi Aka- adémia Budapest	Budapest VIII., Bródy S. u. 7. 1956. október 25. Elvérzés. A Rádió épületénél. HH
Lakatos Dezső honvéd	nincs adat	sorkatona nincs adat	Budapest 1956. november 26. lövési sérülés November 14-én sebesült meg.
Lázár Miklós honvéd ¹³	Budapest 1935. 02. 14. Kránicz Teréz	sorkatona nincs adat	Budapest X., Pongrácz út 9. sz. előtt 1956. november 6. Mellkaslövés. A szovjet katonák kivégezték.

¹³ Egyes források szerint határőr volt.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A halálozást helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Lengyel József szakaszvezető	Kács 1931. 03. 18. Balogh Mária	sorkatona MN 3932 Záhony	Záhony. 1956. november 04. Lövés. A szovjet támadás következtében.
Lőrincz István százados őrnagy*	Becsehely 1927. 02. 21. Bojti Katalin	zászlóalj- parancsnok MN 6671 Aszód	Budapest, Soroksári út – Timót u. sarok 1956. október 24. Lövési sérülés. A Timót utcai fegyverraktár védelmében. HH
Ludmann Sándor ¹⁴	nincs adat	sorkatona nincs adat Ercsi	Gyulafigurát. 1956. november 05. Fejlesztés. A szovjet katonák, valószínűleg igazoltatás során, Bogár Jánossal együtt agyonlőtték.
Lukács László százados ezredes*	Budapest 1919. 04. 16. Vass Szerén	tanszék- vezető Petőfi Aka- démia Budapest	Budapest VIII., Bródy S. u. 1956. október 24. Lövési sérülés. A Rádió épületénél, tisztázatlan körülmények között. HH
Maczák Gyula hadnagy	Budapest 1933. 06. 05. Antal Lília	1. Vasút- igazgatási Katonai Szállítás Vezetőség Budapest	Budapest VIII., Kerepesi út 7. 1956. november 4. Lövési sérülés. Munkahelyén elfogták, majd az ún. Tatter- saalban a szovjet katonák Greschl Jenővel együtt kivégezték.
Major László törzsőrmester	Martonvásár 1927. 04. 09. Varga Mária	nincs adat MN 5608 Kaposvár	Kisbajom. 1957. január 1. Lövési sérülés. Egy karhatalmi razzia során.
Márczé János főhadnagy	Budapest 1931. 12. 31. Kovács Magdolna	nincs adat MN 9025 Budapest	Budapest III., Kunigunda és Raktár u. sarok 1956. november 9. Lövési sérülés. Igazoltatás közben a szovjet katonák Schnie- rer Miklóssal együtt agyonlőtték. SZH
Marján Gábor honvéd alhadnagy*	Budapest 1933. 09. 12. Chvala Terézia	gépkocsi- vezető MN 9876 Budapest	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1956. november 1. Mellkaslövés. 30-án sérült, a halál oka bizonytalan. HH
Márk Dániel honvéd alhadnagy*	Szankmóricgát 1931. Szerb Etel	gépkocsi- vezető MN 1342 Kiskőrös	Kecskemét. 1956. október 27. Fejlesztés. Tömegoszlatás és tüzharc során veszítette éle- tét. HH

¹⁴ Ismeretlenként anyakönyvezték, nevét Mészáros Gyula kutatásaiból tudjuk. *Mészáros Gyula: Forradalom és szabadságharc Veszprémben. Veszprém, 2001.*

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Márta József honvéd	Kiskun- dorozsma 1935. 04. 22. Seres Mária	sorkatona MN 6015 Táborfalva	Táborfalva. 1956. november 4. A fej és a has többszörös, gránátszilánk okozta sérülése. A laktanyát ért szovjet támadás következté- ben. ¹⁵ SZH
Máté János főhadnagy százados*	Zsáka 1922. Murguly Julianna	politikai munkás MN 1739 Kecskemét	Budapest VII., Baross tér 1956. október 24. Mellkas- és fejlövés. Motoros futárszolgálat teljesítése közben. HH
Méhes Attila honvéd őrnagy**	Budapest 1935. 06. 16. Markó Ilona	sorkatona MN 9729 Budapest	Budapest II., Vöröshadsereg u. 21–23. 1956. november 7. Lövési sérülés. A Petőfi Akadémia kertjében a szovjet kato- nák agyonlőtték. SZH
Meszes József honvéd	Esztergom 1935. 05. 19. Róthmayer Terézia	sorkatona nincs adat	Budapest VII., Szövetség u. 14–16. 1956. október 24. Fejlövés.
Molnár Imre honvéd	Guta 1935. 07. 12. Bokor Irén	sorkatona nincs adat	Budapest VII., Péterfy S. u. 12. 1956. október 26. Haslövés, alkarlövés.
Mozga Gyula honvéd	Pátroha (Pátorka) 1933. 07. 20. Jámbor Zsófia	sorkatona MN 7392 Tamási	Pincehely, Vöröshadsereg u. 73. 1956. november 8. A jobb vese, a vékonybél és a vastagbél több- szörös lövési sérülése. Feltehetően a tamási laktanya elleni szovjet támadás áldozata ¹⁶ Kovács Mártonnal, Ko- vács Ottóval, Sívák Józseffel és Haris Lász- lóval együtt.
Nagy László százados őrnagy*	Konyár 1920. 12. 30. Török Júlia	testnevelő tiszt MN 9008 Várpalota	Várpalota. 1956. október 27. Fejlövés. A laktanyánál folyó tűzharcban. HH
Nagy Rudolf tizedes	Csehi 1932. Simon Mária	híradó katona MN 9471 Székes- fehérvár	Székesfehérvár, Vadásztölténygyár. 1956. november 4. Lövési sérülés. A Vadásztölténygyár elleni szovjet támadás következtében, Jáki Istvánnal együtt. SZH

¹⁵ A vidék forradalma, II. 295–296. o.

¹⁶ Uo. 387. o. Amennyiben a feltevés helyes, a tamási laktanya elfoglalása nem négy áldozatot követelt (amint A Vidék forradalma állítja), hanem ötöt.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Németh István matróz alhadnagy*	Vereb 1935. 08. 1. Mészáros Erzsébet	sorkatona MN 9680 Budapest	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1956. október 26. Fejlövés. Október 25-én az Akadémia utcai pártköz- pontnál, lövöldözésben sérült meg. HH
Németh József honvéd	Sümeg 1934. Reisz Ilona	sorkatona MN 7093 Veszprém	Veszprém, Jutasi laktanya. 1956. november 4. Comblövés, elvézés. A szovjetek lefegyverezték az alakulatot, majd a kint lévő szovjet harckocsi tüzet nyi- tott a magyar és szovjet katonákra. A sérül- teket nem részesítették elsősegélyben, hagy- ták elvérezni őket. Ugyanott, ugyanakkor halt meg Gutassy György, Németh József és Urbán László is. SZH
Németh László honvéd	Nyalka 1934. 09. 15. Balogh Teréz	sorkatona sóstói reptér Székes- fehérvár	Székesfehérvár, Sóstó. 1956. november 4. Lövési sérülés, elvézés. Szovjet támadás következtében.
Németh László honvéd	Budapest 1935. 12. 09. Huszár Anna	sorkatona, szakács MN 9860 Budapest	Budapest XII., Királyhágó u. 1. 1956. november 8. Hasi lövési sérülés. November 4-én a az OLLEP épületének elfog- lalásakor a szovjet katonák megsebesítették, négy nap múlva a sérülésébe belehalt. SZH
Oprendek Sándor őrnagy alezredes*	Diósgyőr 1919. 12. 05. Óvári Anna	karhatal- mista karhatalmi alakulat Miskolc	Miskolc. 1956. 12. október Lövési sérülés. A sortüzet követően a laktanya területén ki- alakult tűzharcban. HH
Orosházi (Házi) István honvéd	Sáta 1935. 11. 19. Vincze Erzsébet	sorkatona nincs adat	Budapest XVIII. 1956. november 12. (november 28.) Gránátalálat, fejlövés, elvézés.
Orosz Gyula főhadnagy százados*	Rónaszék 1912. 01. 21. (02.) Harnung (Hornung) Erzsébet	karhatal- mista karhatalmi század Komló	A Mecsekben (Magyaregregy közelében), a Komló, Zobák és Gesztenyés közötti tér- ségben 1956. november 12. Koponyalövés. A felkelőkkel folytatott tűzharcban. HH
Pál József honvéd	Pély 1934. 08. 19. Fodor Erzsébet	sorkatona nincs adat	Budapest VIII., Baross tér. 1956. október 30. Koponyalövés. Feltehetően a Köztársaság téren sérült meg.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Palatinusz András főhadnagy százados*	Kiskunfélf- egyháza 1930. 11. 14. Kürtösi Zsuzsanna	technikus 14. fegyver- szertár Tápiószecső	Budapest XVIII., Vöröshadsereg útja. 70–80. 1956. október 31. Lövési sérülés és közlekedési baleset. Motoron meglótték, aminek következtében összeütközött egy teherautóval. HH
Pannoch (Paunok, Faulnok) Miklós Rudolf honvéd	Budapest 1934. 01. 07. Ila Mária	sorkatona nincs adat	Budapest IX., az Üllői út 45. előtt 1956. november 4. Tüdőlövés.
Papp József ezredes vezérőrnagy*	Újpest 1917. 01. 06. Raffai Borbála	politikai munkás MN 5475 Budapest	Budapest VIII., Köztársaság tér. 1956. október 30. Lövési sérülés. A Budapesti Pártbizottság védelmében Asz- talos Jánossal és Szabó Lajossal együtt. HH
Pataj Mihály hadnagy főhadnagy*	Békéscsaba 1930. 04. 09. Hrabovszki Mária	politikai munkás Dózsa Tisz- ti Iskola Tata	Budapest VIII., Rákóczi út – Szentkirályi u. sarok 1956. október 24. Sorozatlövés. A rádióhoz szállítottak utánpótlást, akkor se- besült meg Vén József is. HH
Pataki Sándor tartályos alhadnagy	Vértes 1924. 02. 12. Kozma Eszter Edit	tartályos továbbké- zésen MN 8736 Debrecen	Debrecen. 1956. november 4. „A jobb halántékán lévő 15 cm hosszúságú re- pesz-seb következtében azonnal meghalt.” A debreceni laktanya elleni szovjet támadás következtében vesztette életét Bartalis Gábor- ral, Bujdosó Györggyel, Kujbus Istvánval és Solymosi Ferencsel együtt. SZH
Piroska Lajos honvéd	nincs adat 1935. nincs adat	sorkatona nincs adat	Budapest 1956. november 12. Utcai harcban.
Polák (Oláh, Orbán) István honvéd alhadnagy	Veresháza 1934. Mészáros Mária	sorkatona MN 7093 Veszprém	Veszprém, Marx tér 9. 1956. november 4. Szem- és fejlövés. A Veszprém megyei Pártbizottság épülete előtt a szovjetek Dankó (Dankó) Istvánval, Kovács Ernővel és Koszna Jánossal együtt agyonlőtték. SZH
Rác József százados őrnagy*	Belsőbács 1922. 06. 06. Nagy Borbála	hallgató Petőfi Aka- démia Budapest	Budapest II., Vöröshadsereg útja 21–23. 1956. október 26. Lövési sérülés. Szervezetlenség következtében, belső karha- talmistákkal vívott tűzharcban; akkor vesz- tette életét Vass Ernő is. HH

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A halálozeset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Rác Lajos honvéd alhadnagy*	Rákosszent- mihály 1935. 07. 11. Czuk (Sukk) Rozália	sorkatona MN 1581 Eger	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1956. október 25. Tüdőlövés. Október 24-én, az Engels téren sebesült meg, szervezetlenség következtében. A helyszínen szovjet csapatok, rendőrök és felkelők is tar- tózkodtak. HH
Rima (Rinai) István szakaszvezető alhadnagy*	Túrkeve 1934. 07. 7. Auer Rozália	rajparancs- nok MN 2872 Kecskemét	Budapest V. 1956. november 5. Lövési sérülés. HH
Rózsahegy János honvéd	Bábolna 1934. 12. 18. Horváth Mária	sorkatona MN 2960 Budapest	Budapest X., Maglódi út 89–91. 1956. november 18. Gyomorlövés. November 4-én sérült meg, amikor a szovjet katonák a Külső Jászberényi úton rálőttek a teherautójukra. SZH
Sáhó János honvéd alhadnagy	Győr 1933. 09. 08. Szinec Aranka	sorkatona MN 2900 Veszprém	Veszprém, Danuvia gyár. 1956. november 4. Fejlövés. A szovjet csapatok támadása következtében.
Salamon Károly honvéd	Pápa 1934. 09. 13. Szabó Mária	sorkatona nincs adat	Budapest IX., Gyáli út 17. 1956. november 6. Lövési sérülés.
Sallai István honvéd	Balkány 1935. 07. 28. Nagy Ilona	sorkatona nincs adat	Budapest XIII., Szabolcs u. 33. 1956. november 5. Lövési gerincsérülés.
Sarkadi András honvéd	Csorvás 1935. Gura (Gara) Ilona	sorkatona nincs adat	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1956. december 15. Haslövés.
Scherman Elek örvezető alhadnagy*	Szemenye 1933. Tamics Mária	gépkocsi- vezető MN 2900 Veszprém	Veszprém. 1956. november 4. Súlyos égési ártalom. A lokátorállomásról szállítottak szovjetek ál- tal megsebesített katonákat a veszprémi kór- házba. A kórház elhagyása után a szovjet ka- tonák tüzet nyitottak a katonai mentőre. Ak- kor halt meg Bojtör Ferenc is. HH
Schnierer Miklós főhadnagy	Székes- fehérvár 1932. 11. 27. Németh Rozália	hallgató Petőfi Aka- démia Budapest	Budapest III., Kunigunda és Raktár u. sarok 1956. november 9. Lövési sérülés. Igazoltság közben a szovjet katonák a vele lévő Márczél Jánossal együtt agyonlőtték.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Sendula István tizedes	Mélykút 1935. Czifra Erzsébet	sorkatona MN 2760 Baja	Budapest, Keleti pu. 1956. november 9. Lövési sérülés. Feltehetően szovjet katonák lötték le. ¹⁷ SZH
Simoncsics Mihály honvéd	Budapest 1934. 11. 22. Gunyhó Erzsébet	sorkatona MN 6581 Esztergom	Budapest IX. Gyáli út 1956. november 6. (október 25.) Fejlvés.
Sinkó Mihály honvéd	Ózd 1935. 09. 21. Roskovics Julianna	sorkatona nincs adat	Budapest IX., Tüzoltó u. 7. 1956. november 4. Fejlvés.
Sivák József szakaszvezető	Nád 1931. 04. 02. Rácz Margit	sorkatona MN 7392 Tamási	Tamási. 1956. november 4. Fejlvés. Szovjet támadás ¹⁸ következtében Kovács Mártonnal, Kovács Ottóval és Haris László- val együtt.
Solymosi Ferenc örvezető hadnagy**	Nyíregyháza 1935. 09. 20. Csernák Berta	sorkatona MN 8736 Debrecen	Debrecen, Tüzérlaktanya. 1956. november 4. Szívlövés. A debreceni laktanya elleni indított szovjet támadás alkalmával, Bartalis Gáborral, Buj- dosó Györggyel, Kujbus Istvánnal és Pataki Sándorral együtt.
Spirka Gábor honvéd	Kispest 1935. 04. 12. Hammer Teréz	sorkatona MN 2960 Budapest	Budapest XVIII., SZTK segélyhely. 1956. november 8. Lövési sérülés, gyomor-, máj- és bélsérülés.
Stefán István honvéd	Mindszent 1933. 09. 18. Lakatos Rozália	sorkatona nincs adat	nincs adat 1956. november 9. Szívlövés, elvérzés.
Steiner Gusztáv százados őrnagy*	Újpest 1921. 10. 30. Hutter Júlia	hallgató Zrínyi Akadémia Budapest	Budapest VIII., Rákóczi út 73. 1956. november 7. Tarkólvés. A lakásán agyonlőtték. HH
Stenger Ferenc György honvéd alhadnagy*	Nyárád 1935. 11. 04. Szalai Anna	sorkatona MN 4611 Budapest	Budapest VIII., Fiumei út 17. 1956. október 24. Haslvés. A Rádiónál sebesült meg. HH

¹⁷ A pályaudvarnál már november 4-én is több katonát kivégeztek.

¹⁸ A vidék forradalma, II. 387. o.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A halálozást helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Stiegelmayr Géza hadnagy főhadnagy* alezredes**	Csorvás 1931. 05. 07. Jámbor Margit	nincs adat MN 3932 Záhony	Záhony, Rákóczi Ferenc Laktanya. 1956. november 4. Szívlövés. A laktanya elleni szovjet támadás következtében. SZH
Styaszi Béla honvéd alhadnagy*	Kunmadaras 1935. 10. 21. Török Eszter	sorkatona MN 9860 Budapest	Budapest XVIII., Ferihegy. 1956. november 4. Lőtt sérülés a hason és a mellkason. A repülőteret elfoglaló szovjet katonák Tarr Lászlóval együtt agyonlőtték. HH
Sulyok Imre honvéd	Szentes 1934. 09. 23. Stepán Stefánia	sorkatona MN 9680 Budapest	Budapest XXI. 1956. október 25. (november 4.) Fejélövés.
Szabadszállási Mihály honvéd	Alpár 1934. 09. 06. Góg Mária	sorkatona MN 1342 Kiskőrös	Kiskunfélegyháza. 1956. december 2. Comblövésből eredő elvérzés. Rendőrhonvéd vegyes járőr fegyverhasználatában. SZH
Szabó József honvéd	Fegyvernek 1934. 09. 03. Pap Róza	sorkatona MN 2872 Kecskemét	Kecskemét, Ady Endre u. 16. 1956. november 2. Robbanás következtében. Tisztázatlan körülmények között Kerekes Imrével és Szabó Lajossal együtt.
Szabó József, D. szakaszvezető	Szeged 1933. 10. 23. Csabai Julianna	sorkatona nincs adat	Budapest V., Kossuth L. tér. 1956. október 25. Lövési sérülés, elvérzés. A sortűz áldozata.
Szabó Kázmér honvéd alhadnagy*	Budapest (Székes- fehérvár, Edve) 1934. 08. 18. Szunyog (Zongor, Szunyok) Krisztina	sorkatona MN 6201 Piliscsaba	Budapest VIII., Baross u. 23. 1956. október 25. Haslövés. A Rádió épületén kívül sérült meg Kőszegi Imrével. HH
Szabó Lajos alezredes ezredes*	Miskolc 1913. 12. 17. Szabó Zsófia	ezred- parancsnok MN 2520 Mezőtúr	Budapest VIII., Köztársaság tér. 1956. október 30. Tüdőlövés. A Budapesti Pártbizottság védelmében Asztalos Jánossal és Papp Józseffel. HH

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Szabó Lajos tizedes	Túrkeve 1934. 09. 30. Seres Zsófia	sorkatona 2872 Kecskemét	Kecskemét, Ady Endre u. 16. 1956. november 2. Robbanás következtében. Tisztázatlan körülmények között Kerekes Imrével és Szabó Józseffel együtt.
Szabó László honvéd	Nagybátony 1935. 07. 25. Szabó Zsuzsanna	sorkatona MN 6201 Piliscsaba	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1956. november 6. Mellkaslövés. A „Budapesti Központi Kórház kórtermében borotválkozás közben egy eltévedt golyó szí- ven találta.” ¹⁹ SZH
Szabó Miklós Kálmán növendék hadnagy*	Diósgyőr 1936. 12. 04. Horváth Irén	növendék Kossuth Tiszti Iskola Budapest	Budapest IX., Nagyvárad tér 1. 1956. október 26. (október 24.) Lövési sérülés (gerinclövés). Szovjet katonák tüzet nyitottak az iskola vé- dőire. HH
Szabó Sándor tizedes	Budapest 1935. 02. 13. Fekete Júlia	sorkatona MN 9001 Rétság	Budapest XVI., Hősök fasora. 1956. november 5. Hasl-, gyomor- és hátgerinclövés, belső vérzés. Útban a Katonai Középiskola felé, Mátyásföl- dön szovjet katonák megsebesítették. SZH
Szakács Gáspár honvéd	Hadikfalva (Románia) 1935. 01. 06. Bíró Mária	sorkatona MN 9680 Budapest	Budapest XI., Kamaraerdő. 1956. november 6. Szilánksérülés a mellkason.
Szél László honvéd	Tiszaamgyorós 1935. 04. 24. Hosszú Irma	nincs adat	Budapest VI., Izabella u. 52. 1956. november 6. Agyonlövés. Szovjet katonák Juhász Sándorral, Kamuti La- jossal és Dancs Miklóssal együtt kivégezték.
Szentgáli József honvéd	Dunapentele 1934. 09. 02. Herman Mária	nincs adat	Veszprém. 1956. november 4. A szovjet csapatok támadása következtében.
Szentpéteri László hadnagy főhadnagy	Szolnok 1933. 11. 16. Kiss Anna	híradó tiszt MN 6079 Esztergom	Budapest IX., Üllői út 45–47. (Kilián Laktanya) 1956. november 4. Haslövés. A szovjet támadás alatt, a Kilián Laktanyában.
Szép Lajos polgári alkalmazott alhadnagy*	Kispest 1929. 06. 29. Török Eszter	gépkocsi- vezető Petőfi Aka- démia Budapest	Budapest II., Vöröshadsereg u. 21–23. 1956. október 27. Lövési sérülés. „A Petőfi Akadémia előtt, felkelőkkel tűz- harcban.” ²⁰ HH

¹⁹ Személyi anyag. Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Központi Irattár.

²⁰ Uo.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Szirom (Simon) János tizedes alhadnagy*	Kunszent- márton 1935. 10. 22. Szaszko (Czakó) Etelka	sorkatona MN 2872 Kecskemét	Budapest VII., Péterfy S. u. 12. 1956. november 1. Mellkas- és haslövés. A VIII. kerületi tanácsház környékén sebesült meg október 26-án. HH
Szórádi Tibor százados őrnagy*	Budapest 1929. 09. 14. Markotányos Róza	sporttiszt Központi Tiszti Ház Budapest	Budapest VIII./X., Százados u. 1956. november 4. Tüdőlövés, elvérzés. A Népliget mellett szovjet harckocsiból rálőttek katonai híradó kocsijukra. HH
Szöke Gyula tizedes alhadnagy*	Budapest 1935. 02.2. Balhási Mária	sorkatona MN 6581 Esztergom	Budapest V., Dunapart. 1956. október 25. Fulladás harckocsiban. Cserna Gáborral és Czinó Károllyal együtt harckocsival a Dunába csúszott. HH
Szöllősi Károly főhadnagy százados	Okány 1931. 09. 20. Szöllősi Regina	politikai munkás Megyei Ki- eg. Pság. Kecskemét	Kecskemét, Kiegészítő Parancsnokság. 1956. november 4. Lövési sérülés. A kapuban szovjet katonák lőtték agyon. SZH
Takátsy György hadnagy	Budapest 1929. 03. 26. Takátsy Emma	nincs adat MN 9497 Budapest	Budapest XII., Budakeszi út. 1956. október 27. Fejlövés. A „Manrézánál” a jelzés ellenére továbbhaladó gépkocsira a határőrök tüzet nyitottak. Ennek következtében halt meg Jilek Pál és Kara Károly is. SZH
Tánczos István honvéd	Felsőmarác 1935.05. 09. Kol Julianna	sorkatona nemzetőr alegység Sárosp	Székesfehérvár, Tiszti Klub. 1956. november 4. Lövési sérülés, nagyfokú elvérzés. Nemzetőrként harcolt, amikor a szovjet katonák a Tiszti Klub elfoglalásakor Herceg Tiborral együtt lelőtték. SZH
Tárnoki Győző matróz alhadnagy*	Budapest 1935. 07. 27. Szabó Margit	sorkatona MN 9680 Budapest	Budapest VIII., Gyulai Pál u. 2. 1956. október 24. Haslövés. Az V. kerületben az Akadémia utca és a Roosevelt tér környékén sebesült meg. HH
Tarr László honvéd alhadnagy*	Mezőcsát 1935. 12. 09. Orosz Lídia	sorkatona MN 9860 Budapest	Budapest XVIII., Ferihegyi repülőtér. 1956. november 4. Lövési sérülés a koponyán. A repülőtér elfoglalásakor a szovjet katonák Styaszny Bélával együtt agyonlőtték. HH

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Téglási András nöwendék őrnagy**	Arad 1934. 08. 01. Králl Margit	nöwendék Táncsics Tiszti Iskola Szentendre	Budakalász, Külkerület. 1956 november (október) Robbanó lövés. ²¹ Nagy valószínűség szerint a nemzetőrként szolgáló nöwendéket a község szélén egy szovjet páncélosból lőtték le.
Telenkó János tizedes alhadnagy*	Csobád 1935. 02. 24. Balogh Anna	sorkatona MN 5129 Zalaegerszeg	Zalaegerszeg. 1956. október 26. Arclövés. A pártház védőinek fegyverhasználata követ- keztében. HH
Temesvári (Nemesvári) István szakaszvezető alhadnagy*	Kaposvár (Komárom) 1934. 06. 22. Wirkh (Wirth) Katalin	sorkatona Dózsa Tisz- ti Iskola Tata	Szomód, lőtér. 1956. október 25. Fejrlövés. Tisztázatlan körülmények között, állítólag a felkelőkkel tűzharcban. ²² HH
Torjai Gyula főhadnagy alezredes**	Záhony (Polgár) 1932. 04. 25. Ládi Julianna	felderítő tiszt MN 3932 Záhony	Záhony. 1956. november 4. Lövés. A laktanya elleni szovjet támadás követke- ztében. SZH
Tóth András tizedes	Mátraszőlős 1933. Kiss Erzsébet	híradós MN 9420 Budapest (Dunakeszi)	Budapest VIII., József krt. 1956. október 23. Koponyalövés, -roncsolás. Utcai harcban.
Tóth István örvezető alhadnagy*	Kunszent- márton 1934. András Ama- donáth Ilona	sorkatona MN 2872 Kecskemét	Budapest és Kecskemét között, Gyál mellett. 1956. november 4. Szívlövés. Kecskemét felé út közben, igazoltatás során, a szovjet katonák Apró Józseffel és Fenyves Andrással együtt lelőtték. HH
Tóth Mihály honvéd	Dunapentele 1935. Hingyik Mária	sorkatona MN 9800 Szolnok	Szolnoki laktanya. 1956. november 4. Repsz és géppisztolysorozat. A laktanyát ért szovjet támadáskor. SZH
Török Miklós honvéd	Kispest 1935. 05. 13. Simon Julianna	sorkatona nincs adat	Budapest XXI., Déli u. 2. 1956. november 4. (november 9.) Haslövés.

²¹ L. a 6. sz. jegyzetet.

²² Szomódon és környékén a belügyi szervek vizsgálatai szerint fegyveres összetűzésre nem került sor. (ÁBSZTL V-150-372.) A lőtérén kialakult tűzharcról l. Hunyadi Károly: A munkás-paraszt hatalom védelmé-
ben, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1981. 232. o.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Törteli Ferenc honvéd	Szank 1935. 08. 17. Rokolya Piroska	sorkatona MN 2918 Kecskemét	Kecskemét. 1956. november 4. „Hadműveletek alkalmával elszenvedett agysé- rülés.” A szovjet támadás következtében.
Urbán László honvéd alhadnagy	Bocsárlapujtó 1934. 02. 11. Kovács Gizella	sorkatona MN 7093 Veszprém	Veszprém, Jutasi laktanya. 1956. november 4. Gyomorlövés, elvérzés. A szovjetek lefegyverezték az alakulatot, majd a kint lévő szovjet harckocsi tüzet nyi- tott a magyar és szovjet katonákra. A sérülte- ket nem részesítették elsősegélyben, hagyták elvérezni őket. Ugyanakkor halt meg Gutassy György és Németh József is. SZH
Vajda László honvéd	Berettyóújfalu 1934. 11. 23. Jámbor Margit	sorkatona MN 9527 Szolnok	Szolnok, Rékasi úti laktanya. 1956. november 4. Szívlövés. A laktanyát ért szovjet támadás következtében.
Varga István hadnagy főhadnagy*	Tata 1929. 10. 17. Tóth Zsófia	rendelkezési állományban Zrínyi Akadémia Budapest	Budapest, Hungária körút. 1956. október 24. Fejlvés. Lelőtték. HH
Vass (Vas) Ernő őrnagy alezredes*	Gergelyi 1922. 08. 19. Schwarcz Mária	előadó Petőfi Aka- démia Budapest.	Budapest XII., Diósárok 1. 1956. október 26. Lőtt sérülés a hason és a lábon. A Vöröshadsereg és a Budakeszi út sarkán a belső karhatalmistákat szállító teherautóról tüzet nyitottak rájuk. HH
Vén József növendék hadnagy*	Öregcsertő 1935. 04. 04. Salacz Mária	növendék Dózsa Tiszti Iskola Tata	Budapest VIII., Gyulai P. u. 2. 1956. október 24. Bal vállán lövési sérülés. A rádióhoz szállítottak utánpótlást, amikor a Rákóczi út és a Szentkirályi utca sarkán Pataj Mihállyal együtt találat érte. HH
Vetési Imre József honvéd	Békés 1934. 07. 14. Vetési Zsófia	sorkatona MN 9613 Dunaföldvár	Dunapentele, Úttörő út 1. 1956. november 4. Fejlvés. A dunaföldvári laktanya elleni szovjet táma- dás következtében.
Vida József honvéd	Várpalota 1935. 07. 22. Németh Anna	sorkatona MN 9876 Budapest	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1956. november 5. Gerinclövés, hasi sérülés. Feltehetően a szovjet őrség sebesítette meg 4-én, az Árpád-híd pesti hídfőjénél. SZH

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Vigh László honvéd	Felsőrajk 1934. 05. 26. Pintér Gizella	gépkocsi- vezető nincs adat	Budapest XI. 1956. november 4. Fejdlövés, harci sérülés. Feltehetően a szovjet támadás következtében.
Vincze István őrvezető hadnagy**	Tab 1935. 03. 08. Sásik Mária	gépkocsi- vezető MN 4323/k Sárbogárd	Sárbogárd, vasútállomás. 1956. november 5. Tüdőlövés, elvérzés. November 4-én „sorkatonaként a sárbogárdi posta őrzésére rendelték őrségbe, ahol a be- vonuló szovjet katonák lelőtték.”
Virág Ferenc őrmester	Kölcse (Földes) 1935. 03. 30. Nagy Flóra	nincs adat MN 3932 Záhony	Záhony. 1956. november 4. Repesztől származó gyomorsérülés, lövés. A laktanya elleni szovjet támadás következ- tében. SZH
Wenz (Vencz) József honvéd	Pestszent- lőrinc 1934. 11. 14. Szabó Erzsébet	sorkatona nincs adat	Budapest VIII., Nap u. és Kisfaludy u. sarok. 1956. november 7. Fejdlövés. A szovjet támadás következtében.
Wunderlich István őrmester alhadnagy*	Tolna 1935. 11. 30. Schalli (Sallai Sali) Katalin	lövégkezelő MN 9860 Budapest	Budapest XVIII., Hősök tere. 1956. november 4. Lövési sérülés. Állítólag egy nő lőtte le. ²³ HH
Zámbó Károly Gyula honvéd	Újpest 1935. 01. 15. Sipos Vilma	sorkatona nincs adat	Budapest VIII., Baross u. 23. 1956. október 29. Lövési sérülés a bal mellkasfelen és a jobb combon.
Zsíros Mihály János tizedes	Békéscsaba 1935. 06. 06. Kovács Zsófia	sorkatona MN 6671 Aszód	Budapest VII., Lenin krt. 45. (43.) 1956. november 6. Szívlövés. A szovjet katonák löszert találtak náluk, ezért Hole Rezsővel együtt agyonlőtték. Ideiglene- sen a Dob utcában temették el.

²³ Hunyadi Károly: i. m. 251. o.

A FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC SORÁN ELHUNYT
AZONOSÍTATLAN KATONÁK

<i>Alapadatok</i>	<i>Egyéb információ</i>
Budapest, VII. kerület – ismeretlen honvédségi egyenruhás férőholttest	„1956. évi okt. 25-26. között ismeretlen időpontban Budapest VII. ker. Péterfy Sándor u. 12. sz. alatt ismeretlen fiatal férfi-hullát találtak. Ruházata: honvédségi egyenruha. A halál oka: jobb szemöldök fölött lövési sérülés.”
Dunakeszi – ismeretlen honvédségi egyenruhás férőholttest	„1956. nov. 12. napján délelőtt 11 órakor Dunakeszin a Székes-dűlői részen a műút melletti árokban 21 év körüli ismeretlen férfi hullát találtak. Testhossza 172 cm, haja színe: szőkésbarna, szeme színe: kékesszürke. Ruházata: katonai pufajka, kabát és nadrág, páncélos szövetsapka, fekete katonai csizma, hosszú csíkos alsónadrág, barnás sárga csíkokkal, egy kékes és egy barnás színű zsebkendő, sötétbarna ing, nadrágszíj. A múltban primán gyógyult vakbél műtét helye a tipikus helyen. A halál valószínű ideje: 1956. nov. november A halál oka: lövés következtében létrejött agyrontcsolódás.
Dunapentele – ismeretlen honvédségi egyenruhás férőholttest	„A dunapentelei 6. számú körzet orvosa, dr. Gyurkó László 26/1956. sz. halottvizsgálati bizonyítványa szerint 1956. november 8-án a dunapentelei laktanyánál egy 25–40 éves ismeretlen férfi holttestét találták. A holttest állapota: fej és végtag nélküli törzscsonk. Ruházata: fekete klott alsónadrág, fehér kötött alsóing, vattázott katonaruha. Halál ideje: 1956. november 7. Halál oka: hadicselekmények közben közvetlen közelben bekövetkezett robbanás darabokra tépte.” „A dunapentelei 6. sz. körzeti orvos, dr. Gyurkó László 27/1956. sz. halottvizsgálati bizonyítványa szerint 1956. november 8-án a dunapentelei laktanyánál egy 20–30 éves ismeretlen férfi holttestét találták. A holttest állapota: törzs nélküli fej és nyak, lábrészek és bordarészek. Haja világosbarna, szeme szürkés-kék, arca hosszúkas, szája szabályos, bajusza nincs, fogai épek. Ruházata: vattázott katonakabát foszlányok, barna nyersbőr csizma, kamgarn tisztai anyagból nadrágfoszlányok. Halál ideje: 1956. november 7. Halál oka: közvetlen közelben bekövetkezett nagy erejű robbanás darabokra tépte.”
Magyaregregy – ismeretlen honvédségi egyenruhás férőholttest	„A magyaregregyi Tanács 7/4-1957. sz. átirata szerint 1956. évi november 11-én délelőtti órákban Magyaregregy Méré Vára körül 23 éves ismeretlen katonaruhás férfi hullát találtak. Ruházata: katona zubbony, nadrág, ujjatlan háromszög alakú vékony, hosszú pulóver és katona csizma. A halál oka: szívlövés”

A FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC ALATT
TISZTÁZATLAN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT ELHUNYT KATONÁK¹

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei²</i>
Bajkai János honvéd	1934. Illés Lídia	sorkatona MN 6201 Piliscsaba	Rádió. 1956. október 24.
Danczinger Gyula tizedes alhadnagy	1934. Danczinger Anna	sorkatona MN 6671 Aszód	Budapest. 1956. október 26.
Gaál László tizedes	Bősárkány 1935. 11. 13. Szabó Teréz	sorkatona MN 4715 Sármellék	Budapest. 1957. január 6. Az őrszobán őrtársa agyonlőtte. SZH
Juhász Gyula honvéd	Törökszent- miklós 1934. 02. 25. Margot Ilona	sorkatona MN 0680 Hegyes- halom	Mosonmagyaróvár, Kossuth Lajos tér 3. 1957. január 13. Has- és tüdőlövés.
Keve Mihály tartalékos hadnagy főhadnagy*	Simonyifalva 1914. 09. 18. Hoffmann Erzsébet	karhatal- mista 90. önálló karhatalmi század Gyula	Kondoros határában. 1957. február 12. Koponyazúzódás, agyrázkódás, elvérzés. Tisztázatlan körülmények között otthonában, egy kondorosi tanyán veszítette életét. HH
Fábián József honvéd	Hajduszovát 1934/37. 09.12. Polgár Rozália	sorkatona nincs adat	Mosonmagyaróvár. 1956. október 26. „Láb- és haslövés.”
Kiss Sándor honvéd	1935. Pásztor Erzsébet	sorkatona MN 0389	Budapest, Corvin köz. 1956. november 2.
Máthé János honvéd	Boksa-Alsó 1935.	sorkatona nincs adat	Budapest. 1956. november 26. Tűzharcban szívlövés.
Meleg László honvéd	Csorna 1934. Meleg Sára	sorkatona nincs adat	Budapest 1956. november 4.
Ott István tizedes	nincs adat	sorkatona MN 2248 Szabadszállás	Budapest.

¹ A táblázatot Horváth Miklós és Tulipán Éva készítette.

² A táblázatokban alkalmazott jelölések: * 1990 előtt léptették elő; ** 1990 után léptették elő; HH = a haláleset 1990 előtti minősítése, hősi halott; SZH = a haláleset 1990 előtti minősítése: szolgálati halott.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Petrik József honvéd	Rakamaz 1935. 06. 29. Nagy Erzsébet	sorkatona nincs adat	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1956. november 12. Koponyasérülés, agyrázkódás.
Szűcs Lajos honvéd	Budapest 1934.	sorkatona nincs adat	Budapest. 1956. november 26. Lövési sérülés.
Takács Gyula tizedes alhadnagy	1934. Szépi Mária	sorkatona MN 6201 Piliscsaba	Budapest.
Tóth István honvéd alhadnagy	Kunszent- márton 1934. Ujsági Mária	sorkatona MN 6201 Piliscsaba	Budapest. 1956. november 4.
Végh László honvéd alhadnagy	1934. Gál Zsuzsanna	sorkatona MN 6201 Piliscsaba	Budapest.

A FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC IDEJÉN BALESET VAGY
ÖNGYILKOSSÁG KÖVETKEZTÉBEN ELHUNYT KATONÁK¹

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei²</i>
Adamecz Ferenc törzssőrmester alhadnagy	Tápiószele 1932. 07. 15. Mackó Erzsébet	beosztott tiszthelyettes MN 6417 Helyőrség Kommen- dáns Hivatal Esztergom	Esztergom. 1956. november 20. Baleset. A baleset helyszíne közelében egy szovjet harckocsi tartózkodott.
András István honvéd	Százhalombatta 1935. 10. 08. Novák (Nováth) Teréz	sorkatona MN 7015 Budapest	Budapest VIII., Gyulai Pál u. 2. 1956. október 31. Fejblövés. A Szabad Nép Székházban, véletlen fegyver- használat következtében. SZH
Bihari Sándor tartalékos hadnagy főhadnagy*	Nagyar 1929. 10. Tóth Piroska	karhatal- mista MN 2535 Békéscsaba	Battonya. 1956. december 13. Áramütés Battonya határában a karhatalmisták ellőtték a villanyvezetékét, és az ráesett. HH
Czvikovszky (Czirkovszky) Pál hadnagy	Pestújhely 1931. 09. 16. Csernák Ilona	statisztikai tiszt Szervezési és Mozgósítási Csfség.	Budapest XIV., Amerikai út 57. 1956. november 20. Agysérülés, fejröncsolás. Közlekedési baleset.
Fábián Jenő főhadnagy százados	Budapest 1924. 03. 08. Kovács Julianna	nincs adat	Budapest XII., Királyhágó u. 1. 1957. február 21. Szívmegrázkództatás, nyaki és mellkasi lövési sérülés (baleset). SZH
Fodor István főhadnagy százados*	Hajdú- szoboszló 1921. 10. 05. Kaszás Julianna	karhatal- mista MN 6417 Esztergom	Esztergom. 1957. január 12. Fejsérülés, fegyverbaleset. Egy elfogott felkelő kísérése közben véletle- nül agyonlőtte magát. HH
Grób Imre továbbszolgáló törzssőrmester	Budapest 1927. 02. 28. Horváth Gizella	nincs adat XIII. Ker. Kieg. Pság. Budapest,	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1956. november 27. Gerinccsigolya-törés autóbalesetben: borulás. „Nem az ellenforradalommal kapcsolatban halt meg.”

¹ A táblázatot Horváth Miklós és Tulipán Éva készítette.

² A táblázatokban alkalmazott jelölések: * 1990 előtt léptették elő; ** 1990 után léptették elő; HH = a haláleset 1990 előtti minősítése: hősi halott; SZH = a haláleset 1990 előtti minősítése: szolgálati halott.

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Karakas László honvéd alhadnagy	Hencida 1935. 12. 03. Győri Szövik Ilona	sorkatona MN 6079 Esztergom	Esztergom. 1956. november 20. Baleset. A baleset helyszíne közelében egy szovjet harckocsi tartózkodott.
Lantos Pál főhadnagy százados*	Budapest 1928. 06. 03. Glück Gizella	karhatal- mista 2. karha- talmi ezred Budapest	Budapest X., Maglódi út. 1956. október 31. Lövési sérülés, fegyverbaleset. Utazás közben egy rossz mozdulatától a fegyvere elsült. HH
Makhándi György hadnagy.	Újfehértó 1926. 01. 24. Szemán Zsuzsanna	nincs adat MN 6066 Hajdú- sámson	Hajdúhadház. 1956. november 21. Belső elvérzés. Szolgálaton kívüli baleset következtében.
Mizser (Mizsei) Béla honvéd	Cegléd 1935. 04. 26. Gál Julianna	karhatal- mista karhatalmi alegység Cegléd	Cegléd. 1956. december 27. Főverőér-roncsolás, puskalövés. Egy másik karhatalmista véletlenül lelőtte.
Moharos Lajos honvéd	Budapest 1935. 11. 03. Gál Julianna	sorkatona nincs adat Cegléd	Cegléd. 1956. október 30. Mellkas háromszori lövési sérülése. Állítólag részeg katonatársai lötték le.
Mravik József (Mrávik, Rovik) főtörzsőrmester alhadnagy	Zagyvaszántó 1908. 12. 28. Füzér Erzsébet	elhelyezési- szolgálat- vezető MN 6079 Esztergom	Esztergom. 1956. november 20. Baleset. A baleset helyszíne közelében egy szovjet harckocsi tartózkodott.
Pinczés István főhadnagy	Hajdú- szoboszló 1929. 04. 18. Török Julianna	ezred- bemérőtiszt MN 1434 Cegléd	Cegléd. 1956. november 26. Jobb mellkas lőtt, áthatoló sérülése. Öngyilkosság
Révész József őrnagy	Tápé 1925. 10. 06. Kónya Margit	ezredpa rancsnok MN 5531 Tapolca	nincs adat 1957. január 14. Gépkocsibaleset.
Salpauer János honvéd	Újpest 1935. 06. 06. Krisztián Julianna	sorkatona MN 6201 Piliscsaba	Budapest XIII., Róbert K. krt. 44. 1957. január 16. Tüdőlövés. Január 15-én fegyvertisztítás közbeni baleset.
Sárközi Sándor honvéd	Kerta 1935. 11. 09. Takács Rozália	sorkatona MN 1581 Eger	Budapest. 1956. november 1. Szívlövés. Őrsékváltáskor véletlenül elsült a fegyvere. SZH

<i>Név, névváltozat, rendfokozat, posztumusz rendfokozat</i>	<i>Születési adatok</i>	<i>Beosztás, alakulat, szolgálati hely</i>	<i>A haláleset helye, időpontja, oka, körülményei</i>
Szabó Gábor főhadnagy	Nemes- leányfalu 1926. 03. 04. Szperli Rozália	zászlóalj- párttitkár MN 3207 Kalocsa	Baja. 1956. december 15. Lövési sérülés. Lőfegyver által okozott baleset.
Sziklai Sándor ezredes vezérőrnagy*	Tornya 1895. 12. 27. Varga Julianna	parancsnok Hadtörté- nelmi Inté- zet és Mú- zeum Budapest	Budakeszi. 1956. október 25. Lövés a koponyán, elvérzés, öngyilkosság. Öngyilkosságát utólag gyilkossággént állítot- ták be. ³ HH
Szűr József honvéd alhadnagy	Vértesszőlős 1935. Pluhár Mária	sorkatona MN 6079 Esztergom	Esztergom 1956. november 20. Baleset. A baleset helyszíne közelében egy szovjet harckocsi tartózkodott.

³ Hunyadi Károly: i. m. 224. o.

THE CASUALTIES OF THE HUNGARIAN PEOPLE'S ARMY IN 1956

Summary

The study is a product of the investigations that were conducted in 2006 to collect and analyse the available data concerning the casualties of the Hungarian People's Army in 1956. The research was based on the personal files preserved in the Central Archives of the Military History Institute and Museum of the Hungarian Ministry of Defence. Nearly three hundred casualties had been examined. Out of that number, 229 identified and 4 unidentified people died certainly or almost certainly in connection with the revolution and war of independence. The military casualties must have totalled more than 233 though; it can be estimated to be between 250 and 300. The rest of the examined deaths were caused by accidents or suicide, or occurred under unexplained circumstances. The study provides a thorough analysis of the data regarding the abovementioned 233 people, and is illustrated with diagrams.

One of the most interesting results of the analysis is that nearly 40% of the military casualties materialised on two days: 24 October and 4 November. The military suffered 30% of its total losses on 4 November, when 70 soldiers died, 64 (91.43%) of whom were killed with Soviet weapons. About three quarters of the casualties were made up of the deaths of those aged 20-24. Less than half of the losses occurred in the course of armed combat, and only 8% died during the fights against the rebels. 10% of the casualties were caused by the disorganisation of the government forces, which resulted in their firing at each other. 16% of the victims were killed in action against the Soviet troops, and 46% of the total casualties fell as a consequence of one-sided Soviet attacks. Thus, 62% of the Hungarian military losses were inflicted by the occupying Soviet troops. Nevertheless, 46% of the soldiers that were shot by the Soviets were registered after the revolution as having been "killed in action" or "killed on duty". The number of those "killed in action" (altogether 224 people including the employees of the Ministry of the Interior) and the number of those executed in the course of the reprisals subsequent to the revolution (229 people) seem to be closely connected. The new regime tried to legalise the execution of several people on this basis, which is proved by a quotation from János Kádár, which is cited at the end of the study.

LES PERTES DE L'ARMÉE POPULAIRE HONGROISE EN 1956

Résumé

La recherche portant sur les pertes militaires visait à rassembler et à traiter, le plus précisément possible, les pertes subies par l'Armée populaire hongroise sur la base des données et des sources connues en 2006. La recherche a été basée sur les dossiers personnels conservés dans les Archives centrales de l'Institut et Musée d'Histoire militaire du Ministère de la Défense (HM). Au total, près de trois cents décès ont été vérifiés : la mort de 229 personnes identifiées et de 4 inconnues est (quasi) certainement liée à la révolution et à la guerre d'indépendance. Toutefois le nombre de pertes en vie humaine est supérieur à 233 et doit s'élever à 250-300 personnes. Les autres décès examinés sont attribuables à des accidents ou à des suicides ou survenus dans des circonstances jusqu'alors non éclaircies. L'étude analyse en détail et présente sur des diagrammes les données relatives aux 233 personnes mentionnées ci-avant.

Cette analyse a abouti à des résultats fort intéressants : quelque 40% des pertes militaires ont été subis au cours de deux journées, le 24 octobre et le 4 novembre ; 30% des pertes totales ont eu lieu le 4 novembre et 64 soldats sur les 70 (91,43%) décédés ce jour-là sont tombés sous le feu des Soviétiques. Près de 75% des pertes concernent la tranche d'âge 20 à 24 ans. Plus de la moitié des décès ne sont pas attribuables aux fusillades. Seuls 8% des pertes résultent des fusillades entre l'armée et les insurgés. 10% des pertes sont dus au feu ami résultant de l'inorganisation des forces gouvernementales. 16% des victimes ont perdu la vie au cours de fusillades menées par les troupes soviétiques, la proportion des soldats tombés du fait de l'attaque soviétique unilatérale représente les 46% des pertes totales. Par conséquent, 62% des pertes militaires hongroises ont été causées par les troupes soviétiques entrant. Néanmoins, 46% des soldats tués par balle par les Soviétiques ont été enregistrés comme des « morts pour la Patrie » ou « morts dans l'exercice de leur mission ». Le nombre des « morts pour la Patrie » (224 personnes, fonctionnaires du Ministère de l'Intérieur inclus) et celui des exécutés (229 personnes) lors de la répression après la révolution sont étroitement liés. Le régime Kádár s'en est servi pour légitimer le nombre élevé des exécutions, ce qui est également étayé par une citation de Kádár communiquée à la fin de l'étude.

Éva Tulipán

DIE VERLUSTE DER UNGARISCHEN VOLKSARMEE IM JAHRE 1956

Resümee

Die durchgeführte militärische Verlustforschung richtete sich auf Grund der im Jahre 2006 kennen lernbaren Daten und Quellen auf die möglichst genaue Zusammentragung und Aufarbeitung der im Bestand der Ungarischen Volksarmee erlittenen Verluste. Die Forschung basiert auf den Personaldokumenten, die in der Zentralregistratur des Instituts und Museums für Militärgeschichte des ungarischen Ministeriums für Landesverteidigung zu finden sind. Insgesamt wurden nahezu dreihundert Todesfälle untersucht. Hiervon sind 229 dem Namen nach bekannte Personen und 4 unbekannte Personen ganz oder fast sicher im Zusammenhang mit der Revolution und dem Freiheitskampf verstorben. Die Zahl der Soldatenverluste ist mit 250-300 Mann größer, als diese 233 Mann. Die anderen untersuchten Todesfälle sind infolge eines Unfalls oder Selbstmords, bzw. auf Grund bisher ungeklärter Umstände eingetreten. Die Studie analysiert die Daten bezüglich der erwähnten 233 Personen detailliert und veranschaulicht sie in Diagrammen.

Zu den interessantesten Ergebnissen der Analyse zählt, dass sich nahezu 40% der Soldatenverluste an zwei Tagen, am 24. Oktober und am 4. November ereigneten. 30% des gesamten Soldatenverlustes ereigneten sich am 4. November, das heißt, von den 70 Soldaten, die an diesem Tag umgekommen sind, wurden 64 Mann (91,43%) durch sowjetische Waffen getötet. Fast $\frac{3}{4}$ der Verluste entfallen auf die Todesfälle in der Altersgruppe zwischen 20 und 24 Jahren. Mehr als die Hälfte der Todesfälle ereignete sich nicht in einem Feuergefecht; im Feuergefecht mit den Aufständischen kamen nur etwa 8% der Personen um. 10% der Verluste ist infolge der Nicht-Organisiertheit der Regierungskräfte auf das Feuergefecht untereinander zurückzuführen. 16% der Opfer kamen im Feuergefecht mit den sowjetischen Truppen ums Leben; der Anteil der infolge des einseitigen sowjetischen Angriffes Gefallenen beträgt 46% der Gesamtverluste. Somit wurden 62% der ungarischen Soldatenverluste von den einmarschierenden sowjetischen Truppen verursacht. 46% der von den Sowjets erschossenen Soldaten waren jedoch im Kádár-System als „Heldentote“ oder „Diensttote“ registriert. Die Zahl der „Heldentoten“ (zusammen mit den Mitarbeitern des ungarischen Innenministeriums 224 Mann) und die Zahl der im Laufe der Vergeltung nach der Revolution Hingerichteten (229 Mann) zeigt eine starke Korrelation. Das Kádár-Regime wollte auf diese Weise die Hinrichtung von möglichst vielen Personen legitimieren, was auch durch das Zitat von János Kádár belegt wird, das am Ende der Studie kundgetan wird.

ПОТЕРИ ВЕНГЕРСКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ 1956 ГОДА

Резюме

Исследования военных потерь, которые потерпел личный состав Венгерской Народной Армии, были направлены на более точный сбор и обработку данных, выявленных на основании источников в 2006 году. Исследования основывались на личных материалах, которые имелись в Центральном Архиве Военно-Исторического Института и Музея Министерства Обороны. Всего было исследовано около трехсот смертельных случаев. Из них 229 человек, фамилии и имена которых известны, и четыре человека с неизвестными фамилиями наверняка или почти наверняка погибли в связи с событиями революции и борьбы за свободу 1956 года. Число военных потерь превышает цифру 233, их можно определить приблизительно числом 250-300 человек. Остальные исследованные смертельные случаи произошли или в ходе аварий, или самоубийств или при неизвестных обстоятельствах. В статье дается детальный анализ данных, касающихся этих 233 человек, в сопровождении наглядных диаграмм.

Наиболее интересным результатом исследования является то, что примерно 40 % военных потерь приходится на два дня восстания, а именно на 24 октября и 4 ноября. 30 % всех военных потерь приходится на 4 ноября. Из погибших в тот день всего 70 воинов 64 человека (91,43 %) погибли от советского оружия. Почти три четверти погибших были в возрасте 20-24 лет. Более половины смертельных случаев произошло не в боевых действиях. От боевых действий, проводившихся против повстанцев, погибло всего 8 %. 10 % потерь возникло в результате неорганизованности правительственных сил, в результате огневых действий своих против своих. 16 % жертв отдало жизни в боевых действиях против советских войск. Вследствие одностороннего наступления советских войск погибло 46 % павших. Таким образом 62 % венгерских военных потерь было причинено вошедшими советскими войсками. И все же 46 % воинов, убитых советскими солдатами во время режима Кадара учитывались как „павшие смертью храбрых” или „павшие при выполнении служебных обязанностей”. Число „погибших смертью храбрых” (вместе с работниками министерства внутренних дел всего 224 человека) и число казненных в ходе расправ после революции (229 человек) показывает тесную взаимосвязь. Правительство Кадара таким образом хотело сделать легитимной расправу с как можно большим числом участников революции, об этом свидетельствуют также и слова Яноша Кадара, приведенные в качестве цитаты в конце статьи.